THE LANDMARK PROJECT
MOVING TOWARDS SOCIALLY RESPONSIBLE PROCUREMENT

EXPERIÈNCIES D'ÈXIT EN COMPRA PÚBLICA SOCIALMENT RESPONSABLE

L'ÚS DELS RECURSOS PÚBLICS PER FOMENTAR MILLORES LABORALS EN LES CADENES DE SUBMINISTRAMENT GLOBALS

Projecte finançat per la Unió Europea:

Projecte implementat per:

THE LANDMARK PROJECT

CRÈDITS

PUBLICAT PER El consorci LANDMARK i SETEM Catalunya, 2014

EDICIÓ Martina Hooper (SETEM Catalunya)

AUTORIA Natalie Evans (ICLEI), Annelie Evermann (WEED), Martina Hooper (SETEM Catalunya), Begoña Planas (SETEM Catalunya), Ana Saramago (Loures) i Kirsten Wiese (Bremen).

COL·LABORADORS Jim Cranshaw (People & Planet), Antoinette Franklin i Philipp Tepper (ICLEI), Dr. Martin Hagen (Bremen), Ingo Bräuer (Dataport AöR), Rui Coutinho (Ajuntament de Loures), Bente Møller Jessen (Ajuntament de Kolding), Horst Juergen Tietjen (Immobilien Bremen), Torsten Stratmeyer (Umweltbetrieb Bremen), Dr.-Ing. Bernd Haustein (WFB Wirtschaftsförderung Bremen), Mar Campanero (programa Ajuntament + Sostenible de l'Ajuntament de Barcelona), Espen Skistad (Ajuntament d'Oslo).

COPYRIGHT El consorci LANDMARK i ICLEI – Governs locals per la sostenibilitat, 2014. Tots els drets reservats. Queda prohibida la reproducció o la còpia total o parcial d'aquesta publicació en qualsevol format o mitjà, sense el permís escrit d'ICLEI – Governs locals per la sostenibilitat.

MAQUETACIÓ Elena Poncell | www.conceptegrafic.com

TRADUCCIÓ DE L'ANGLÈS AL CATALÀ: L'Apòstrof, SCCL | www.apostrof.coop

DISSENY I TÍTOL Rebekka Dold | Grafik Design & Visuelle Kommunikation | Friburg | www.rebekkadold.de

LEGAL DISCLAIMER Declaració de renúncia de responsabilitat legal: Aquesta publicació ha estat elaborada a partir de diverses experiències d'arreu d'Europa recollides al projecte LANDMARK. No obstant això, els autors no poden oferir cap garantia legal dels fets que s'exposen, per la qual cosa es recomana que qualsevol administració pública busqui assessorament jurídic addicional per a cada cas concret. L'editor no es responsabilitza en cap concepte de l'ús que es faci de la informació facilitada per aquest informe.

Aquesta publicació ha estat elaborada amb el suport de la Unió Europea. La responsabilitat dels continguts correspon exclusivament al consorci del projecte LANDMARK i en cap cas no es pot considerar que reflecteixin els punts de vista de la Unió Europea.

CONTINGUTS

1 INTRODUCCIÓ 4

2 LANDMARK en xifres 6

3 CONCURSOS SOCIALMENT RESPONSABLES: EXPERIÈNCIES D'ÈXIT

CONCURSOS QUE VAN INCORPORAR LA RESPONSABILITAT SOCIAL GRÀCIES AL PROJECTE LANDMARK 8

EXPERIÈNCIA D'ÈXIT 1: Concurs de material informàtic convocat per Dataport als estats alemanys de Bremen, Hamburg i Slesvig-Holstein 8

EXPERIÈNCIA D'ÈXIT 2: El Codi de Conducta dels proveïdors de l'Ajuntament de Loures 14

EXPERIÈNCIA D'ÈXIT 3: L'Ajuntament de Kolding garanteix les pràctiques ètiques en la producció de roba i els serveis de bugaderia 18

EXPERIÈNCIA D'ÈXIT 4: Concursos de Bremen 23

4 BONES PRÀCTIQUES PER GESTIONAR LA COMPRA PÚBLICA SOCIALMENT RESPONSABLE 31

EXPERIÈNCIA D'ÈXIT 5: Ajuntament de Barcelona, Diputació de Barcelona i Generalitat de Catalunya 31

EXPERIÈNCIA D'ÈXIT 6: La creació d'un grup de seguiment per part de l'Ajuntament de Loures 36

EXPERIÈNCIA D'ÈXIT 7: Oslo lidera la cooperació entre els ajuntaments noruecs per garantir la inclusió de la responsabilitat social en els contractes públics 39

5 CONCLUSIONS 44

ANNEX 46

1 INTRODUCCIÓ

Els compradors del sector públic poden utilitzar la contractació per millorar les condicions laborals i de vida dels treballadors que formen part de les seves cadenes de subministrament. De fet, algunes administracions públiques d'arreu d'Europa ja ho estan començant a fer.

El projecte finançat per la Comissió Europea LANDMARK uneix administracions públiques i Ong per desenvolupar les millors pràctiques en matèria de compra pública socialment responsable (CPSR). Aquest informe, centrat en les experiències d'èxit sorgides gràcies a aquesta col·laboració, presenta exemples de bones pràctiques de tot Europa i en destaca els aspectes positius, però també els que s'han de millorar. Aquestes bones pràctiques europees poden ser útils per orientar altres organismes públics a impulsar la CPSR.

La despesa pública en productes i serveis té un enorme potencial per reformar les cadenes de subministrament i canviar els mercats, ja que representa un 19% del PIB europeu[1]. No obstant això, moltes entitats públiques interessades a ampliar la seva política de sostenibilitat i responsabilitat social mitjançant les compres no saben ben bé com fer-ho o tenen dubtes sobre alguns procediments. Aquest informe té l'objectiu d'oferir una anàlisi en profunditat de mètodes que ja han aplicat algunes administracions.

El gener de 2014, el Parlament Europeu va aprovar la nova normativa de contractació pública (publicada el passat mes de març), que els estats membres hauran de començar a aplicar el març de 2016. Alguns països, com ara el Regne Unit, preveuen iniciar aquest procés durant el 2014, mentre que d'altres ho faran a partir de l'any que ve. Alguns dels canvis introduïts demostren que cada cop hi ha un consens més ampli sobre la necessitat que la legislació en matèria de contractació pública sigui menys restrictiva i permeti el desenvolupament de la compra pública socialment responsable (CPSR)[2].

L'aplicació de la CPSR s'està estenent entre les entitats públiques capdavanteres del continent, però molts d'aquests organismes encara no saben exactament com utilitzar el procés de contractació per fomentar la responsabilitat social, tant pel que fa al diàleg amb el mercat com pel que fa a la gestió de les licitacions.

Les experiències d'èxit que destaca aquest informe són exemples d'administracions públiques que utilitzen recursos com el diàleg amb el mercat, les auditories, els codis de conducta i la generació de recursos compartits per tal de tenir més incidència sobre un gran nombre d'administracions locals. L'informe analitza 12 concursos públics d'alguns estats europeus que han integrat la responsabilitat social i presenta unes conclusions que poden ser

1 http://ec.europa.eu/enterprise/policies/innovation/policy/public-procurement/index_en.htm

2 http://www.coup.ac.uk/perch/addons/apps/wrs_speakers/upload/2%20-%20In%20pursuit%20of%20responsible%20and%20ethical%20procurement.pdf

útils per a altres entitats del sector públic. Tots aquests processos de licitació s'expliquen detalladament en les peces que acompanyen el text principal.

En segon lloc, aquest informe descriu tres exemples d'administracions públiques que han posat en marxa iniciatives i/o procediments relacionats amb els processos de licitació i gestió dels contractes, la qual cosa els ha permès avançar a l'hora d'aprofitar la contractació pública per promoure millores socials en les cadenes de subministrament. L'informe també mostra com algunes administracions d'estats europeus han aconseguit generalitzar l'ús de la CPSR dins de les seves organitzacions. És important destacar que altres entitats amb objectius molt semblants poden aprofitar tota aquesta experiència adquirida.

Cada cas d'èxit inclou la informació següent:

- Dades sobre el concurs o procediment de licitació concret, incloent-hi el tipus de producte
- Detalls sobre els mètodes d'avaluació del compliment del contracte o la gestió del procediment
- Els resultats que ha obtingut i la seva incidència
- Com poden adaptar-la altres entitats i quines lliçons en podem extreure

L'ús de la contractació pública per fomentar millores en l'àmbit dels drets laborals, les condicions de treball i els salaris en la cadena de subministrament encara és molt incipient en comparació de la compra pública verda. Però hi ha alguns organismes pioners que estan progressant a l'hora de desenvolupar mecanismes per verificar que es respecten les normes laborals bàsiques. Aquest informe pretén fomentar el creixement de la CPSR mitjançant l'explicació d'alguns dels millors exemples de bones pràctiques actuals.

Aquest recull d'experiències d'èxit és una publicació que complementa la guia legal El procés de verificació de la responsabilitat social en les cadenes de subministrament de LANDMARK, que aporta informació detallada des d'un punt de vista jurídic sobre com promoure la verificació, la guia Bones pràctiques en contractació pública responsable i el documental La verificació de la responsabilitat social en les cadenes de subministrament, que tracten casos concrets i analitzen com s'ha portat a la pràctica la verificació de la responsabilitat social.

2 LANDMARK en xifres

10 entitats públiques van participar en el projecte LANDMARK[3]

El 100% dels participants de LANDMARK continuaran aplicant la CPSR en els propers concursos

6.000 persones es van descarregar la publicació Bones pràctiques en contractació pública responsable

3 http://www.landmark-project.eu/en/about-landmark

5.000

5.000 persones es van descarregar la guia pràctica i legal El procés de verificació de la responsabilitat social en les cadenes de subministrament

Els concursos amb criteris de responsabilitat social que apareixen en aquest informe representen una despesa pública de 76 milions d'euros

55%

El 55% de les administracions públiques europees apliquen algun mètode de contractació sostenible

10

Aquest informe inclou 10 tipus de productes

4 http://ec.europa.eu/environment/gpp/studies_en.htm

3 CONCURSOS SOCIALMENT RESPONSABLES: EXPERIÈNCIES D'ÈXIT

CONCURSOS QUE VAN INCORPORAR LA RESPONSABILITAT SOCIAL GRÀCIES AL PROJECTE LANDMARK

Avenços en el sector de la informàtica: exigir al licitador que presenti una proposta de responsabilitat social

Experiència d'èxit 1: Concurs de material informàtic convocat per Dataport als estats alemanys de Bremen, Hamburg i Slesvig-Holstein

A. INTRODUCCIÓ

Dataport és una entitat pública propietat dels estats federals de Bremen, Hamburg, Mecklemburg-Pomerània Occidental, Baixa Saxònia, Slesvig Holstein i l'associació municipal de tecnologies de la informació de Slesvig Holstein. Actualment, Dataport és el proveïdor de materials i serveis informàtics dels organismes públics dels estats de Slesvig Holstein, Hamburg i Bremen, i ofereix serveis informàtics a les agències tributàries de Mecklemburg-Pomerània Occidental i Baixa Saxònia. El 2013, Bremen tenia uns 650.000 habitants, Hamburg 1,8 milions i Slesvig Holstein 2,8 milions[5].

B. DESCRIPCIÓ DE L'EXPERIÈNCIA D'ÈXIT

Un dels socis de LANDMARK, WEED (World Economy, Ecology and Development) i altres col·laboradors del projecte –la Xarxa de Desenvolupament de Bremen (BeN), *Eine Welt Landesnetzwerk Mecklenburg-Vorpommern* (Xarxa d'Ong per al desenvolupament de Mecklenburg-Pomerània Occidental) i diverses Ong del nord d'Alemanya– es van reunir amb representants de Dataport per començar a aplicar la compra de material informàtic segons els criteris de responsabilitat social. Dataport ja havia utilitzat prèviament la compra verda en algunes licitacions, però quan es va assabentar que Bremen estava participant en el projecte LANDMARK i va conèixer experiències d'alguns socis del projecte, també es va interessar a implicar-se en la CPSR.

5 Cf. http://www.statistik-bremen.de/aktuelle_statistiken/01a.htm and http://www.statistik-nord.de/daten/bevoelkerung-und-gebiet/bevoelkerungsstand-und-entwicklung (28.01.2014)

Els socis de LANDMARK, l'Ajuntament de Bremen i l'Ong WEED van exercir un paper actiu a l'hora de preparar l'expedient de licitació, ja que van aportar informació important sobre qüestions socials i assessorament sobre com introduir la CPSR en el concurs. Tanmateix, no van oferir assessorament jurídic. Per la seva banda, Bremen també es va implicar en l'avaluació dels aspectes socials de les ofertes rebudes.

Els ordinadors portàtils són un dels productes subministrats per Dataport en aquesta licitació – Julia de Boer

DADES DEL CONCURS

Tipus de producte: Material informàtic

L'objecte del concurs era la compra de material informàtic (ordinadors personals, ordinadors portàtils, clients lleugers, monitors, teclats, ratolins i accessoris) i serveis d'Internet tant per els nous equips com per al que ja s'estaven utilitzant. Els serveis incloïen el muntatge d'estacions de treball d'informàtica i la instal·lació de programari. Globalment, els tres estats federals preveuen que necessiten 60.000 ordinadors personals i 12.5000 ordinadors portàtils.

Durada del contracte: 4 anys (acord marc)

Valor total: El valor total de la licitació pujava a 70 milions d'euros

Nom del proveïdor: Bechtle AG (empresa de serveis d'informàtica)

Tipus de procediment: Procediment negociat[6]

Objecte del contracte: Material informàtic i la gestió de serveis relacionats

Criteris d'adjudicació: La valoració de les ofertes depenia del preu i la qualitat[7]. Els criteris d'adjudicació tenien en compte la proposta d'estàndards socials del licitador en referència a les convencions fonamentals i altres recomanacions de l'Organització Internacional del Treball (OIT). Els criteris qualitatius també valoraven aspectes com la qualitat tècnica de l'oferta i la proposta de provisió de serveis i d'innovació dels productes. La proposta d'estàndards socials era el 10% de la puntuació total atorgada als criteris d'adjudicació qualitatius. D'aquest percentatge, el 50% corresponia a la versemblança[8] de la proposta, el 40% al model de verificació i el 10% a la cobertura dels estàndards socials.

6 Segons l'art. 1.11 de la directiva 2014/18/CE, els procediments negociats són aquells en què els poders adjudicadors escullen uns operadors econòmics, els consulten i negocien les condicions del contracte amb ells. En aquest cas, es tracta d'un procediment negociat amb publicitat, d'acord amb la legislació alemanya (§3 EG, Abs. 3 lit. c) VOL/A (GWB §101, Abs. 5).

7 Per calcular la puntuació total, es divideix el preu per la puntuació en concepte de qualitat. L'oferta guanyadora és la que obté el quocient més baix. En cas d'empat (fins a un màxim d'un 2% de diferència en aquesta ràtio de cost/benefici), llavors la decisió final depèn dels punts atorgats a la proposta social, l'organització interna de l'empresa a l'hora d'oferir els serveis demanats i la proposta de provisió de serveis.

8 En el sentit que és "aparentment vàlida, probable o acceptable, o creïble" pel que fa a les les qüestions socials (vegeu la pàgina següent).

Referències als criteris socials en l'expedient de licitació

Dataport incorpora als concursos criteris socials basats en les convencions de l'OIT, igual que moltes entitats públiques (les vuit convencions fonamentals de l'OIT: 29, 87, 98, 100, 105, 111, 128 i 132. vegeu l'Annexe A). Però com que el mercat global d'informàtica té una problemàtica social específica, Dataport no es limita a exigir el compliment de les normes bàsiques de l'OIT, sinó que també introdueix altres convencions (1, 30, 102, 115, 131, 135, 155, 158, 169 i 170, incloses a l'Annexe B).

L'ús dels criteris d'adjudicació per exigir una proposta escrita sobre responsabilitat social

Les cadenes de subministrament de l'electrònica no són transparents, i en aquests moments no existeix cap sistema de monitoratge prou sòlid i independent que permeti a les administracions públiques avaluar els seus proveïdors d'informàtica (per bé que la iniciativa Electronics Watch n'està començant a desenvolupar un). Per tant, tenir en compte les condicions que hi ha a les cadenes de subministrament és un repte per als compradors públics que volen que es compleixin les lleis laborals.

El mètode de Dataport consisteix a demanar als licitadors que presentin una **proposta** que descrigui de quina manera compliran els criteris socials esmentats anteriorment, tant pel que fa a la fabricació dels productes com a l'extracció de les matèries primeres emprades, i també com es farà el seguiment del procés. La **proposta** té una valoració màxima de deu punts, segons la capacitat que el licitador té de demostrar que els seus procediments incorporen una àmplia cobertura de les normes de l'OIT anteriors, i que el mètode aplicat disposa de la qualitat requerida. Per tal d'avaluar aquests aspectes, es va aplicar un procés de verificació.

Com que els licitadors disposaven d'un ampli ventall de possibilitats, es va haver de garantir la qualitat del mecanisme de control de dues maneres. En primer lloc, l'expedient de licitació proposa un possible sistema de verificació, que és un compendi d'exemples de mesures que poden executar els oferents i de preguntes que formen part d'un informe que s'ha de presentar obligatòriament. En segon lloc, es va atorgar un gran pes a la versemblança de la proposta (amb una ponderació del 50%) i al procés de verificació previst (40% de la puntuació).

Versemblança de la proposta

La valoració de la versemblança de la **proposta** -que representa un 50% dels criteris d'adjudicació socials- depenia de les respostes a les preguntes següents:

1. En quina mesura el licitador és capaç de facilitar els noms dels proveïdors del fabricant principal i de les empreses subcontractades al llarg de la cadena de subministrament?
2. Fins a quin punt es pot saber com els fabricants obtindran informació relativa als drets laborals al lloc d'origen dels seus proveïdors al llarg de la cadena de subministrament?

3. En quina mesura el licitador té la capacitat de demostrar que el fabricant ha pres mesures concretes perquè es respectin al màxim les convencions de l'OIT requerides, tant en la fase de producció com en la d'extracció de les matèries primeres?

Verificació

Als licitadors també se'ls va demanar que expliquessin com demostrarien que complien els estàndards socials mentre el contracte era en vigor.

Una de les opcions que es va esmentar explícitament va ser que el fabricant presentés un informe amb les mesures que havia aplicat durant el període de vigència del contracte per adaptar la producció dels materials i les matèries primeres als requisits del concurs. Aquest procés havia de respectar al màxim les normes socials i laborals de l'OIT.

Per tal d'ajudar els oferents i establir uns criteris estrictes, la documentació del concurs contenia una **relació de possibles preguntes** que l'informe havia de respondre (vegeu l'Annexe C).

Els oferents també tenien l'opció de proposar altres sistemes de verificació, com ara una **auditoria externa**. Pel que fa a la qualitat, aquests sistemes tenien una puntuació del 40% de la proposta de sostenibilitat social.

Monitoratge del contracte

L'expedient de licitació indicava que la manera d'avaluar el compliment del contracte depenia de l'opció i la proposta que havia presentat l'empresa adjudicatària. Algunes possibilitats previstes eren la publicació d'un informe amb preguntes específiques o una auditoria externa (vegeu paràgraf anterior), però la decisió final corresponia a l'adjudicatari. En aquest cas, l'adjudicatari va acabar proposant la celebració d'una trobada trimestral amb representants de Dataport, Bremen, Hamburg i Slesvig-Holstein. Es preveu que la primera reunió tindrà lloc l'abril de 2014.

C. RESULTATS I IMPACTE

Per primer cop, Dataport va plantejar el tema de la CPSR als licitadors, que van respondre positivament. Malgrat els dubtes que tenien moltes administracions públiques, no hi va haver cap empresa que es retirés del concurs per culpa de les exigències en matèria de CPSR. De fet, Dataport va assegurar que semblava que els oferents havien acollit satisfactòriament que un contractant públic s'hagués decidit a tenir en compte aquests criteris.

Com que els preus i la solvència tècnica que oferien les empreses del sector de l'informàtica eren força similars, la proposta de criteris socials era molt important a l'hora d'adjudicar el contracte, ja que representava un 10% de la puntuació en l'aspecte qualitatiu.

Segons Dataport, encara és aviat per afirmar si els proveïdors han estat capaços de complir amb els estàndards especificats. Tots els licitadors van presentar

una proposta, però cap d'ells no va obtenir la màxima puntuació en qualitat i verificació. Com que no es durà a terme la primera avaluació abans d'abril de 2014 (després de la publicació d'aquest informe), encara és aviat per jutjar l'impacte de la tasca feta fins ara. Un dels fets que ja s'ha pogut constatar és que els oferents estan començant a tenir en compte la CPSR, mentre que, per la seva banda, Dataport continuarà exigint que es respectin els criteris socials en els seus concursos i està disposat a provar nous mètodes. En aquest sentit, l'entitat s'implica en la sostenibilitat social mitjançant la participació en un taller organitzat per a diversos proveïdors seus sobre les condicions laborals i de vida en el sector de la indústria electrònica, a càrrec dels socis de LANDMARK WEED i l'Ajuntament de Bremen. A més, Dataport ha decidit integrar la CPSR en tots els concursos on sigui possible: no solament en la compra d'electrònica, sinó també en totes les altres adquisicions, com per exemple el mobiliari d'oficina. Actualment, es preveu canviar el mètode presentat en aquest informe, encara que s'ha suggerit que en el futur hi hauria d'haver un estàndard mínim per a la verificació o, com a mínim, l'exigència de presentar un informe amb preguntes que s'han de respondre obligatòriament.

El concurs es va publicar al web del Centre Federal de la Competència per a la contractació sostenible[9], la qual cosa pot afavorir que altres compradors públics es plantegin aplicar els mateixos mètodes.

D. LLIÇONS APRESES I CONCLUSIONS

El plantejament d'aquesta licitació es basa a establir un diàleg mitjançant el procediment negociat amb les empreses potencialment interessades a gestionar les cadenes de subministrament amb criteris sostenibles. Gràcies a aquest diàleg, a poc a poc es pot anar incidint de manera satisfactòria sobre les condicions socials de la producció. En fer-ho, cadascun dels oferents pot explicar en la seva proposta les possibilitats que hi ha i fins a on estan disposats a arribar, tant pel que fa a l'abast dels estàndards socials com per als sistemes de verificació. Aquest procediment, que consisteix a analitzar les propostes i els criteris de conformitat social presentats, s'ha utilitzat molt amb els possibles proveïdors.

Dataport va detectar que, arran de la falta d'experiència interna en producció socialment responsable de material d'informàtica, tenia moltes dificultats a l'hora de concretar quins criteris de sostenibilitat social havia d'incloure als concursos i, sobretot, per avaluar les propostes presentades. Aquestes mancances es van poder superar gràcies a la col·laboració d'un expert de LANDMARK a Bremen i l'experiència de WEED. Aquesta persona va oferir suport per redactar l'expedient de licitació abans de publicar la convocatòria i també va assessorar Dataport per avaluar les propostes des d'un punt de vista social.

9 Cf. http://www.nachhaltige-beschaffung.info/ (28.01.2014)

Fortaleses

- Els processos van afavorir el diàleg i van fomentar tant la creativitat com els coneixements dels licitadors, en un context que es podria definir com a "concurs de bones idees" o "cursa per arribar al cim".
- Es va promoure que els licitadors se centressin en la demanda per part de les administracions de material informàtic socialment responsable i, alhora, aquestes empreses es van haver d'implicar per trobar la proposta adient.
- Com que al principi del procediment ja s'ha contactat amb les empreses i s'han plantejat les bases de la licitació, aquest mètode pot descarregar de feina els contractants en altres fases del concurs.

Debilitats

- No es van establir unes normes laborals mínimes, ja que tampoc no hi havia cap barem mínim pel que fa a la versemblança o verificació. Això podia implicar que els proveïdors no arribessin als nivells que eren acceptables per a Dataport.
- Els proveïdors no estaven obligats a aplicar les mesures proposades o a presentar un informe després de l'adjudicació del contracte.
- L'esmentat "concurs de bones idees" exigeix que els licitadors es plantegin seriosament les qüestions a resoldre i provin de superar les altres empreses amb propostes i enfocaments nous. Si no es donen aquestes condicions –ja sigui perquè tot això és massa difícil o innovador, o bé per culpa d'altres criteris d'adjudicació, com ara el preu–, l'avantatge d'aquest plantejament és la sensibilització que s'ha aconseguit generar, més que no pas l'efectivitat dels resultats.

Lliçons apreses

El material informàtic és un tipus de producte complex, ja que encara no existeixen productes fabricats de manera justa ni sistemes de verificació reals. Per això, és molt important iniciar un diàleg amb els licitadors abans de publicar la convocatòria i veure què poden oferir. Es tracta d'un plantejament que permet que les empreses tinguin la informació necessària per participar en el procediment de licitació en bones condicions.

Més informació:

Annelie Evermann, WEED e.V., tel. ++49-(0)30 – 28 04 18 11
adreça electrònica: annelie.evermann@weed-online.org
web: www.weed-online.org

Dr. Martin Hagen, Bremen, tel.: ++49-(0)421 - 361 4746
adreça electrònica: martin.hagen@finanzen.bremen.de
web: http://www.finanzen.bremen.de/info/egovernment

Ingo Bräuer, Dataport AöR, tel.: ++49-(0)431 - 32 95 - 0
adreça electrònica: info@dataport.de
web: www.dataport.de

Bibliografia:

http://www.dataport.de/ueber-uns/presseservice/pressemitteilungen/Seiten/Dataport2013/130801-Kooperation-IT-Beschaffung.aspx (en alemany)

L'elaboració i l'aplicació d'un codi de conducta

EXPERIÈNCIA D'ÈXIT 2: El Codi de Conducta dels proveïdors de l'Ajuntament de Loures

A. INTRODUCCIÓ

Loures té uns 200.000 habitants. Com a integrant del projecte LANDMARK i entitat compromesa amb la responsabilitat social, va començar a aplicar mesures per garantir que els productes i serveis que adquiria respectessin els criteris de responsabilitat social, a banda d'altres qüestions relacionades, com la conservació del medi ambient i el cost del cicle de vida dels productes.

B. DESCRIPCIÓ DE L'EXPERIÈNCIA D'ÈXIT

Per tal d'involucrar els proveïdors municipals i els proveïdors de serveis en l'aplicació de la seva política de sostenibilitat social, Loures va elaborar un codi de conducta que incorporava els principis vigents de la Declaració Universal dels Drets Humans, els convenis de l'Organització Internacional del Treball i la legislació portuguesa i comunitària.

El codi de conducta per a proveïdors, creat gràcies a la col·laboració amb els experts interns, com ara juristes locals, té l'objectiu de complementar les polítiques similars que promouen el respecte pel medi ambient entre els proveïdors municipals.

El desembre de 2012, Loures va iniciar el primer procés de licitació que informava els candidats sobre el nou codi de conducta per a proveïdors. Es va demanar a les empreses que presentessin una declaració mitjançant la qual es comprometien a ser capaces de complir els estàndards del codi de conducta. Qualsevol proveïdor, fos nacional o estranger, estava subjecte a les mateixes disposicions.

Durant el procés de contractació, es va enviar a tots els proveïdors del municipi de Loures el codi de conducta i un model de declaració de compromís amb aquest codi. Les propostes que no incloïen la declaració de compromís no es van tenir en compte.

El quadre de la dreta reprodueix el text de la declaració que havien de signar tots els licitadors.

10 Un procediment restringit s'estructura en dues fases. L'òrgan de contractació selecciona directament un nombre restringit d'empreses, que seran les úniques que podran presentar proposicions. D'acord amb les normes de contractació pública de la UE, el nombre de licitadors ha de ser suficient per garantir una competència efectiva (normalment, un mínim de cinc i un màxim de 20).

LA DECLARACIÓ

Basant-se en l'esperit de cooperació i confiança i el principi de bona fe que caracteritza el Codi de Conducta per a proveïdors del municipi de Loures, s'espera que:

- En cas que el municipi de Loures ho sol·liciti, els proveïdors han de facilitar informació sobre els aspectes de la seva activitat i dels seus subcontractistes que es considerin rellevants per al tema que s'examina.
- Els proveïdors han de permetre que els representants de l'Ajuntament de Loures visitin les seves instal·lacions amb l'objectiu d'avaluar la conformitat amb les normes descrites en aquest codi de conducta.

Dades de les licitacions

El codi de conducta per a proveïdors s'ha utilitzat en adquisicions de cinc categories de productes i serveis, que es descriuen en el quadre següent. El grau d'aplicació del codi de Loures variava en funció del tipus de licitació: en alguns casos, l'adjudicatari havia de presentar una declaració, mentre que en d'altres aquest document s'exigia a tots els licitadors, que s'exposaven a ser sancionats en cas d'incompliment. Els dos primers són **procediments de contractació restringits**[10], mentre que els tres restants són **procediments oberts.**

Monitoratge i verificació

Loures utilitza l'opció d'imposar multes en cas de no conformitat, la qual cosa augmenta la seva capacitat de fer complir el codi de conducta. El contracte municipal incloïa "la possibilitat d'una penalització equivalent al 0,5% de l'import total del contracte". Aquesta mesura es faria efectiva si la mesura correctora proposada per l'empresa –que l'Ajuntament havia de considerar que era suficient– no s'aplicava en un període acordat entre les dues parts.

També es va informar als proveïdors que si es produïen incompliments reiterats del codi, s'exposaven a la rescissió definitiva del contracte. La verificació dels casos d'incompliment aniria a càrrec d'un grup de treball específic, que s'explica més endavant (capítol de bones pràctiques de gestió, pàgina 29).

La reacció dels proveïdors

Tal com demostra el nombre de propostes presentades en cada procediment, els proveïdors van mostrar la seva voluntat de licitar, fins i tot amb la responsabilitat d'ajustar-se als requisits del codi de conducta.

Es va contactar informalment amb algunes de les empreses que van prendre part en els procediments de contractació anteriors, amb l'objectiu d'avaluar com reaccionaria el mercat a la demanda d'haver d'adherir-se a criteris socials. Els contactes amb les entitats licitadores es va fer per via telefònica o presencialment, en funció dels serveis i productes que s'estaven adquirint. No obstant això, en tot moment es van respectar els principis de competència i transparència vinculats la contractació pública.

Tipus de producte/ servei	Procediment	Data de publicació	Nombre de licitadors	Import	Declaració de compromís al codi de conducta
Proveïment continu de **consumibles i tòners**	Licitació restringida a 4 empreses	Desembre de 2012	1	68.000 € + IVA	S'exigia a l'adjudicatari abans de la signatura del contracte
Adquisició d'equips de **protecció individual, uniformes i calçat**[11]	Licitació restringida a 6 empreses	Desembre de 2012	5	20.766 € + IVA	Tots els licitadors van haver de presentar la declaració per no quedar exclosos del procediment. Una empresa va ser descartada per aquest motiu.*
Adquisició de **Serveis de vigilància i seguretat** a les instal·lacions municipals	Procediment obert publicat al Diari Oficial de la Unió Europea	Març de 2013	13	375.658 €	L'adjudicatari havia de presentar la declaració. El concurs feia referència a les convencions fonamentals de l'OIT i preveia sancions en cas que no es respectessin. Calia enviar la declaració abans de la signatura del contracte.
Adquisició de **Serveis preventius de control de plagues urbanes** (murins[12], insectes i aràcnids)	La convocatòria de licitació es va publicar al Diari Oficial de Portugal	Març de 2013	11	96.078 €	Tots els licitadors estaven obligats a signar la declaració si no volien quedar exclosos. El concurs feia referència a les convencions fonamentals de l'OIT i preveia sancions en cas que no es respectessin. Tots els licitadors van signar la declaració.
Adquisició de **Serveis de transport escolar** per als estudiants del municipi	Es va publicar la convocatòria del concurs obert al Diari Oficial de la Unió Europea	Abril de 2013	2	705.544 €	Tots els licitadors estaven obligats a signar la declaració si no volien quedar exclosos. El concurs feia referència a les convencions fonamentals de l'OIT i preveia sancions en cas que no es respectessin. Un licitador va quedar exclòs del procediment perquè no va presentar la declaració.

11 Abans d'iniciar el procediment de licitació, Loures es va assessorar jurídicament. La interpretació va concloure que és possible introduir aquest criteri d'exclusió, ja que s'indicava en la documentació del procediment.

12 Els murins són una subfamília dels mamífers rosegadors, com ara els ratolins.

C. RESULTATS I IMPACTE

Amb vista al futur, Loures té la intenció d'aplicar el codi de conducta per a proveïdors al màxim nombre de procediments de contractació i, concretament, als productes considerats d'alt risc, que han estat el centre d'atenció del projecte LANDMARK.

El codi de conducta per a proveïdors ja s'ha esmentat i compartit amb altres municipis portuguesos integrats a la Xarxa de Cooperació Intermunicipal per al Desenvolupament o com a part de la Campanya Go Local: cap a una ciutat sostenible. S'ha animat altres poblacions a implicar-se en el tema i s'ha iniciat un debat sobre la importància d'incorporar criteris socials en la contractació pública.

D'altra banda, en el marc de la Xarxa Portuguesa de Responsabilitat Social Corporativa (RSO PT), s'ha creat un grup de treball de compradors públics per debatre el tema de la contractació pública socialment responsable.

Codi de conducta per a proveïdors de Loures – IMVF

D. LLIÇONS APRESES I CONCLUSIONS

Sis mesos després de començar a aplicar el codi de conducta per a proveïdors, Loures ha estat capaç d'extreure algunes conclusions i detectar les fortaleses, debilitats i reptes més importants.

Fortaleses

- Els proveïdors han augmentat els coneixements sobre les vulneracions dels drets laborals en les cadenes de subministrament, i les comprenen millor
- És molt probable que altres administracions portugueses repliquin aquest procés

Debilitats

- Els nous procediments requerien molts coneixements jurídics per poder aplicar els criteris socials en el context de les directives de contractació pública comunitària i, per tant, es va haver de recórrer a assessorament extern.
- La complexitat i el cost potencial dels mecanismes o processos per avaluar el compliment dels criteris socials.

Reptes principals

Loures assegura que la implementació de mecanismes eficaços de verificació no implica necessàriament una despesa de recursos. No obstant això, els responsables municipals són conscients que, independentment dels costos, tenen el deure d'aplicar sistemes eficaços de verificació que els permetin controlar el compliment del codi de conducta i les polítiques prioritàries.

Més informació:

Rui Coutinho, Ajuntament de Loures.
Adreça electrònica: rui_coutinho@cm-loures.pt

L'ús dels estudis de mercat per decidir quina és la millor manera d'avaluar els proveïdors

EXPERIÈNCIA D'ÈXIT 3: L'Ajuntament de Kolding garanteix les pràctiques ètiques en la producció de roba i els serveis de bugaderia

A. ANTECEDENTS

El municipi danès de Kolding té 8.000 empleats i dóna servei a 90.000 habitants, per la qual cosa és l'empresa més important de la zona.

L'estructura de contractació té una part centralitzada i una altra que està transferida a altres òrgans. El Departament central de contractació s'encarrega de gestionar els acords marc per a un ampli ventall de productes i serveis, en col·laboració amb els compradors secundaris.

Els productes tèxtils d'aquest concurs cobreixen una gamma diversa d'uniformes per als 1.800 membres del funcionariat municipal, com ara personal d'infermeria, de treball social i assistència, que donen suport a la gent gran a les residències i a casa. La roba de treball inclou samarretes, bates, jerseis, jaquetes de llana, pantalons texans, faldilles, armilles i roba d'abric de talles que van de la XS a l'XXXL.

B. DESCRIPCIÓ DE L'EXPERIÈNCIA D'ÈXIT

El 2013, Kolding va convocar un concurs restringit per proveir de productes tèxtils i serveis de bugaderia (indumentària laboral) el funcionariat. El contracte començarà l'1 setembre de 2014 i finalitzarà el 31 d'agost de 2018, amb un import total de 3,8 milions de corones daneses (uns 500.000 euros).

Es va contactar amb tres possibles proveïdors perquè presentessin una oferta mixta de provisió de roba i serveis de bugaderia. Primer, però, se'ls va enviar l'expedient de licitació perquè comentessin les característiques tècniques del procediment, els criteris d'adjudicació, etc.

Els departaments de Medi Ambient i contractació de Kolding es van reunir amb un representant de l'equip del funcionariat per veure en quina fase del procés de licitació es podien avaluar les qüestions ètiques. Es va arribar a la conclusió que aplicar un criteri de selecció no seria una manera gaire efectiva de garantir el compromís de responsabilitat social, perquè es donava el cas que tots els proveïdors potencials tenien el seu propi codi de conducta, un sistema de gestió de la cadena de subministrament o un certificat OHSAS 18001. Per la seva banda, l'Ajuntament tenia dubtes sobre el grau de fiabilitat de cadascun d'aquests sistemes o etiquetes, per això va preferir avaluar els licitadors en la fase d'adjudicació del contracte, segons els mèrits de cada sistema proposat. Es va exigir als licitadors que presentessin una declaració explicant com havien elaborat i posat en pràctica un sistema de verificació de les normes socials dins de la cadena de subministrament.

DADES DEL CONCURS

Objecte del contracte: Roba i serveis de bugaderia per als empleats municipals

Criteris de selecció: No es basaven en estàndards socials o mediambientals

Clàusules tècniques:

- Especificació important referida al tipus i a la qualitat dels productes tèxtils
- Especificació important mediambiental referida a la producció de la indumentària (semblant als criteris de Compra Pública Verda de la Unió Europea)
- Especificació important mediambiental referida als detergents (semblant als criteris de l'ecoetiqueta Cigne Blanc-Nordic Swan)
- Especificació referida a l'optimització de la flota i les rutes

Criteris d'adjudicació: Oferta econòmicament més avantatjosa, amb la ponderació següent: preu (40%), qualitat (30%), servei (20%) i aspectes ètics i mediambientals (10%)

L'ús dels criteris d'adjudicació per afavorir la responsabilitat social

L'entitat que representa els ajuntaments danesos (Local Government Denmark) disposa d'un portal especialitzat en contractació que també ofereix assessorament jurídic. Recentment, en aquest web s'ha publicat una guia sobre compra responsable que tracta aspectes ambientals i ètics i proposa possibles clàusules tècniques, criteris d'adjudicació, etc. Abans de publicar-la, es va sotmetre a un procés d'avaluació legal, que també ha servit d'orientació per elaborar els criteris d'adjudicació i les clàusules del contracte de roba de treball. Per tal d'aconsellar i afavorir els licitadors que tenien els millors procediments, l'Ajuntament va incloure el redactat següent en els criteris d'adjudicació:

"El municipi de Kolding vol que els seus proveïdors respectin els drets humans fonamentals i els drets laborals en l'àmbit de l'empresa, així com al llarg de la cadena de subministrament. A més, Kolding té l'objectiu de garantir que els productes subministrats a l'Ajuntament es produeixen, processen i finalitzen respectant les condicions que estableixen les convencions de les Nacions Unides, els convenis de l'OIT i la legislació laboral al lloc de producció."

El proveïdor ha d'haver implantat un sistema de gestió de la qualitat per al comerç ètic per tal de garantir que és capaç de complir les clàusules del contracte.

L'oferta del proveïdor ha d'explicar les característiques del seu sistema de gestió de la qualitat del comerç ètic o, en cas que no en tingui, com pensa elaborar-lo i aplicar-lo per proveir el municipi de Kolding. Això vol dir que ha de ser capaç de demostrar que els subcontractistes també respecten les clàusules.

Treballadora d'un centre d'atenció a la gent gran amb roba fabricada amb criteris ètics - Ajuntament de Kolding

Com a mínim, el sistema de gestió ha de poder garantir:

- **La traçabilitat en la cadena de subministrament**. El proveïdor ha d'explicar com garanteix la traçabilitat en totes les etapes de la cadena de subministrament, incloent-hi els fabricants del principal producte que és objecte del contracte.
- **L'aplicació dels criteris ètics a la cadena de subministrament:** Cal que el proveïdor faci una descripció de com aplicarà els elements que formen part de les clàusules ètiques del contracte al llarg de tota la cadena de subministrament.
- **Monitoratge i auditoria:** El proveïdor ha d'explicar com pensa avaluar el compliment de les clàusules ètiques del contracte en la cadena de subministrament.

Clàusules d'execució del contracte

Kolding va utilitzar els criteris següents en les clàusules d'execució del contracte:

- Ètica i responsabilitat social: L'entitat requereix que el titular del contracte compleixi les convencions internacionals ratificades per Dinamarca, incloent-hi les convencions fonamentals de l'OIT i les convencions 135 i 155 (vegeu l'Annexe B).

Un altre requisit era que el titular del contracte i els subcontractistes havien de respectar els drets humans fonamentals, com la declaració dels Drets Humans de l'ONU, la Convenció dels Drets Infants de l'ONU i el Conveni Europeu de Drets Humans.

Kolding va deixar clar en les clàusules d'execució del contracte que l'incompliment "es considera una negligència important que justifica que l'entitat rescindeixi el contracte immediatament". No obstant això, l'Ajuntament es reunirà abans amb l'empresa adjudicatària i únicament rescindirà el contracte si el problema no es pot resoldre a través de mesures de correcció.

Per tant, Kolding requereix als seus proveïdors que respectin els criteris socials de les categories següents: treball infantil, les vuit convencions fonamentals i altres convenis de l'OIT, i els criteris del comerç just.

Una autodeclaració era vàlida per acreditar el compliment de les especificacions ètiques. A banda, l'adjudicatari disposava d'un certificat de Responsabilitat Social Corporativa (RSC).

Monitoratge i verificació

Com que es tracta d'una nova licitació, l'Ajuntament encara no ha decidit com controlarà que es compleixin les condicions del contracte. En qualsevol cas, se celebrarà una reunió de caràcter tècnic amb el titular del contracte, després de prendre les mides a tot el personal i quan els productes ja estiguin acabats. En aquesta fase, Kolding demana que s'adjunti documentació per demostrar que es compleixen les condicions contractuals, incloent-hi les clàusules tècniques.

Els proveïdors s'han d'encarregar de les tasques de verificació. El sistema de verificació proposat pot generar alguns problemes; per aquest motiu, les

persones interessades a tenir més informació sobre els diferents sistemes de verificació poden consultar l'informe de LANDMARK 'El procés de verificació de la responsabilitat social en les cadenes de subministrament'.

Com que tots els possibles proveïdors de Kolding disposaven d'un codi de conducta i/o sistema de gestió de la cadena de subministrament, l'Ajuntament va decidir demanar als licitadors que presentessin declaracions detallades explicant les característiques del seu sistema de verificació i com s'aplicava.

C. RESULTATS I IMPACTE

Un dels impactes més importants del sistema de Kolding era que els funcionaris van sentir que tenien la capacitat d'intentar resoldre les situacions de manca d'ètica als llocs on es produïen els béns. L'anàlisi de riscos del municipi va revelar que la cadena de subministrament del sector tèxtil té una alta probabilitat de generar problemes socials, un fet perfectament conegut en l'actualitat.

Després de començar a adoptar els criteris socials, l'Ajuntament es va adonar que els proveïdors de roba i serveis de bugaderia danesos s'estan començant a prendre molt seriosament les qüestions ambientals i socials. Els proveïdors potencials tenien un o més sistemes de certificar la roba, els serveis de bugaderia i els detergents, com ara l'ecoetiqueta de la Unió europea (EU Flower), Cigne Blanc (Nordic Swan) i OEKO-TEX. A això, calia afegir-hi els sistemes de gestió ambiental (SGA) ISO 9001, ISO 14001 i els codis de conducta, sistemes de gestió de la cadena de subministrament i/o certificats OHSAS 18001[13].

L'adjudicatari d'aquest concurs disposa del segell DS 49001, un sistema de gestió danès per certificar la responsabilitat social i els procediments sostenibles. Aquest sistema es basa en la norma ISO 26000, però hi afegeix altres requisits de sostenibilitat, com ara la responsabilitat social, l'ètica, el respecte dels drets humans bàsics, etc. L'empresa també disposa de les certificacions ISO 9001, ISO 14001, OHSAS 18001 i ha signat el pacte mundial de l'ONU Global Compact. El proveïdor audita els subcontractistes –i els sol·licita que facin el mateix amb els seus propis proveïdors– i també els demana que s'adhereixin al pacte de l'ONU.

Actualment, Kolding ha adquirit el compromís de plantejar-se les qüestions socials quan escaigui, i de saber distingir si han d'incorporar-les regularment als contractes d'alt risc com a criteris de selecció, clàusules tècniques o criteris d'adjudicació.

Kolding, que forma part de la iniciativa Ciutats Verdes de Dinamarca, ha publicat un estudi sobre aquesta licitació en l'últim butlletí, amb l'objectiu d'animar altres entitats a replicar aquesta bona pràctica. El municipi també és soci de la Xarxa de Compra Verda del país (GPN), mitjançant la qual difon informació sobre com incorporar els criteris ètics en les adquisicions.

L'adjudicatari del contracte fa servir cadenes de subministrament curtes per obtenir els productes i subcontractistes nòrdics amb bona reputació en l'àmbit de la responsabilitat social.

13 Qui es plantegi l'ús de mètodes similars ha de ser conscient que hi ha un intens debat sobre el concepte d'auditoria social convencional, tal com reflecteixen algunes publicacions. Per exemple: http://www.aflcio.org/content/download/77061/1902391/CSReport.pdf http://www.cleanclothes.org/resources/publications/05-quick-fix.pdf/view

D. LLIÇONS APRESES I CONCLUSIONS

Fortaleses

- L'estudi portat a terme a Kolding va ser una experiència d'aprenentatge, ja que va servir per descobrir que el mercat està preparat perquè s'apliquin requisits ètics i mediambientals.
- Les condicions de la convocatòria de licitació i del contracte també van ser útils per comunicar clarament al mercat el compromís del municipi amb la CPSR.

Debilitats

- Els mètodes de monitoratge no estaven prou ben definits com a part del contracte, sinó que s'anaven determinant després de signar-lo. A més, al final del procés de licitació, era evident que la proporció de punts atorgada als aspectes de qualitat ambiental i ètica no era prou important per influir en el resultat final del concurs, per la qual cosa el candidat més ètic no va guanyar. En qualsevol cas, l'adjudicatari disposava de diversos certificats de responsabilitat social, tal com s'ha esmentat anteriorment.

Lliçons apreses

Un dels punts clau era decidir si les qüestions socials havien d'integrar-se com a criteris de selecció, clàusules tècniques o criteris d'adjudicació del contracte. Com que quan es va analitzar el mercat es va considerar que tots els proveïdors potencials tenien un cert nivell de compromís amb la CPSR, l'Ajuntament va concloure que l'ús de criteris de selecció no afegiria cap valor a l'oferta, ja que no era un mètode prou restrictiu. Per això, es va decidir que la millor manera de diferenciar els licitadors en termes de requisits ètics era basar-se en els criteris d'adjudicació: d'aquesta manera, es podrien avaluar els punts forts de cada proposició. Segons un dels licitadors, els criteris de responsabilitat social i ambiental d'aquest concurs –així com la forma d'avaluar-ne el compliment– eren els més complerts amb què mai s'havien trobat.

L'experiència d'èxit de Kolding demostra que es pot utilitzar la responsabilitat social com a criteri d'adjudicació. S'ha de tenir en compte que moltes administracions tenen dubtes jurídics sobre aquesta qüestió, com si entressin a una mena de zona grisa. Aquesta incertesa s'acabarà d'esvair gràcies a la revisió de les normes de contractació pública de la UE publicades el març de 2014 i que els estats membres començaran a aplicar el 2014 /2015.

Si Kolding hagués de repetir l'experiència, destinaria més esforços a garantir la solidesa i fiabilitat dels sistemes de qualitat del contractista en comerç ètic. El municipi s'ha compromès a aprofitar aquest cas per introduir una descripció dels mètodes de monitoratge en el proper concurs d'adquisició de roba i serveis de bugaderia. D'altra banda, també hi ha la possibilitat que els criteris socials tinguin una ponderació més elevada, en funció del nivell de risc del tipus de producte o servei.

Més informació:

Bente Møller Jessen (Ajuntament de Kolding) bmje@kolding.dk

Bibliografia:

Debats que van tenir lloc durant l'EcoProcura Conference 2012, amb Emma Johansson de Malmö (vegeu el Cas 1 a la publicació de LANDMARK Bones pràctiques en contractació pública responsable) i Magne Paulsrud de l'entitat IEH – The Ethical trading Initiative d'Oslo (Noruega).

EXPERIÈNCIA D'ÈXIT 4: Concursos de Bremen

Com verificar que s'estan respectant els criteris socials en els concursos?

A. INTRODUCCIÓ

El 2007, la Ciutat Lliure Hanseàtica de Bremen va començar a reformar la política de contractació pública i a tenir en compte els criteris socials i mediambientals en les seves compres. El 2009, es va aprovar la nova llei de contractació pública, que obliga les administracions a exigir el compliment dels convenis fonamentals de l'OIT en les licitacions i inclou la instrucció següent: "s'ha de tenir en compte l'impacte mediambiental dels productes en les adquisicions d'obres, béns i serveis".

L'any 2011, Bremen va començar a treballar amb el projecte LANDMARK. Poc després, l'obligació de respectar els criteris socials ja quedava recollida en el redactat del reglament sobre les normes laborals fonamentals l'Estat de Bremen.

Per posar en pràctica aquesta llei, la ciutat va formar el personal de contractació i el va animar a treballar en xarxa amb la resta de funcionaris i departaments per tal que tingués una visió general de quins productes s'estaven adquirint i sabés com treballaven altres persones. Per començar, es van comprar alguns productes per ubicar-los estratègicament en edificis públics, com per exemple mobiliari de fusta i impressores làser multifuncionals sostenibles. Després d'aquestes primeres experiències, la compra sostenible s'ha generalitzat en tots els departaments de contractació.

B. DESCRIPCIÓ DE L'EXPERIÈNCIA D'ÈXIT

En una primera fase, els possibles licitadors han de rebre informació sobre les noves condicions de contractació i, concretament, sobre el compliment dels convenis fonamentals de l'OIT. En aquest sentit, alguns departaments de compres van començar a reunir-se amb empreses a finals de 2011. Abans d'iniciar qualsevol procés de licitació, s'estableix un diàleg amb les empreses interessades per comunicar els nous requisits de contractació i els criteris de responsabilitat social. Per tal de facilitar aquest procés, el projecte LANDMARK ha elaborat unes directrius que es poden fer servir durant les entrevistes.

Immobilien Bremen AOR és l'agència immobiliària i de serveis de Bremen, una entitat pública que també és un dels òrgans centrals de contractació de la ciutat. Immobilien Bremen convoca licitacions per adquirir productes molt diversos (uns 3.000 articles diferents, com per exemple detergents, material i mobiliari d'oficina, fotocopiadores i combustible). Globalment, representa un volum de compra d'uns 10 milions d'euros anuals.

Aquesta entitat signa acords marc amb les empreses proveïdores, i després publica els productes que ha comprat en un catàleg electrònic que rep tota la resta d'organismes públics de Bremen, els quals també poden adquirir-los si hi estan interessats.

DADES DELS CONCURSOS

Aquest informe presenta tres concursos que van tenir en compte els drets laborals i que van utilitzar diferents metodologies de verificació. L'apartat "Lliçons apreses" en detalla les conclusions.

L'any 2011, Immobilien Bremen AOR va començar a publicar convocatòries de licitació per adquirir mobiliari de fusta produït segons els criteris de gestió forestal sostenible. Els articles de la primera licitació eren els següents: mobiliari per a les sales de reunions, cadires d'oficina i taules d'escriptori d'alçada ajustable.

Taules d'escriptori elèctriques d'alçada ajustable de fusta sostenible

Tipus de producte: taules d'escriptori d'alçada ajustable amb elements de fusta

Durada del contracte: 1/7/2013 – 30/6/2014, amb l'opció de dues pròrrogues anuals.

Import total: 46.000 €, aproximadament.

Nom del proveïdor: firma Grothe & Co. GmbH

Procediment de licitació: procediment obert d'abast nacional

Tipus de contracte: contracte marc de proveïment

Objecte del contracte: taules d'escriptori ajustables de fusta obtinguda mitjançant un sistema certificat de gestió forestal sostenible, i amb els coixins i les fundes confeccionats de manera socialment responsable i respectuosa amb el medi ambient.

Criteris de selecció: no estaven vinculats a les convencions fonamentals de l'OIT

Clàusules tècniques:

Segell de "seguretat controlada" expedit per un laboratori acreditat

DIN EN 527, part 1-3

DIN EN 14074

DIN 16550-1

DIN 4554

DIN EN 14322 (requisits mediambientals i de salut)

DIN EN ISO 9001 (sistema de gestió de la qualitat)

DIN EN ISO 14001 (sistema de gestió ambiental)

Normes de seguretat relatives als llocs de treball a les oficines i estacions de treball (GUV 17.7/17. (GUV –I 650)

Les parts de fusta de les taules ajustables han de procedir d'un sistema certificat de gestió forestal sostenible

S'ha de poder verificar la sostenibilitat de tota la cadena de subministrament (del bosc fins al producte final)

Criteri d'adjudicació: qualitat i preu

Clàusules d'execució del contracte: les taules d'escriptori ajustables han d'haver estat produïdes respectant al màxim les vuit convencions fonamentals de l'OIT.

Mecanismes de certificació i control emprats: si el producte disposa de l'etiqueta Àngel Blau RAL-UZ 76, es considera que compleix tots els requisits, exceptuant-ne les especificacions de gestió sostenible.

1. Pel que fa a les parts de fusta, es considera que els productes amb certificació FSC o PEFC compleixen totes les especificacions relatives a l'origen de la fusta i la gestió forestal, així com amb les convencions fonamentals de l'OIT. Com que Bremen estava al corrent que els organismes de certificació FSC i PEFC tot just estan començant a controlar que es respectin les normes bàsiques de l'OIT al llarg de la cadena de subministrament, se'ls va comunicar que, de cara a futures licitacions, caldria millorar aquest aspecte.

   D'altra banda, es va acceptar una declaració del licitador relativa als coixins i les fundes (d'acord amb la regulació dels convenis fonamentals de Bremen), ja que no existeix cap certificat de sostenibilitat social per a aquests elements tèxtils.

2. Es va anunciar que en les properes licitacions es demanaria un segell FSC o PEFC, o bé un sistema de certificació de la cadena de custòdia de productes forestals (CdC) equivalent.

Monitoratge del contracte

Després de l'adjudicació del contracte, Immobilien Bremen no ha executat cap acció de seguiment per controlar la qualitat o les característiques socials i ecològiques dels escriptoris. Els aspectes econòmics de la compra es controlen mitjançant un sistema de gestió electrònica dels productes. L'entitat demana a les altres administracions que han adquirit les taules dins del contracte marc que controlin si aquests productes compleixen totes les condicions del contracte, incloent-hi els criteris socials i ecològics.

Taules d'escriptori d'alçada ajustable de materials de fusta i tèxtils produïts responsablement - CEKA

C. RESULTATS I IMPACTE

Abans de la convocatòria de licitació, no s'havia mantingut cap diàleg amb les empreses, tot i que sí que es van fer alguns contactes informals per explicar els criteris ambientals i socials.

Els licitadors van ser capaços de complir els requisits plantejats per Immobilien Bremen. L'adjudicatari va presentar un certificat de la cadena de custòdia FSC i una declaració relativa als coixins i les fundes. De fet, totes les empreses licitadores van presentar un segell Àngel Blau i la certificació FSC, però la majoria no va aportar cap etiqueta o declaració per als coixins i les fundes.

Els criteris socials i ambientals exigits van provocar una reducció del nombre de licitadors. A banda, també van fer que canviés el procés de licitació, ja que diferents grups d'interès –Immobilien Bremen, el departament de Medi Ambient i el departament d'Hisenda– van col·laborar estretament per preparar la convocatòria de licitació i avaluar les ofertes.

Després de l'adquisició de taules d'escriptori ajustables, Immobilien Bremen ha publicat altres convocatòries en què s'exigien sistemes de gestió forestal sostenible i el compliment dels convenis fonamentals de l'OIT. Aquests criteris s'han convertit en la norma general de les licitacions que l'entitat tramita per adquirir mobiliari.

Com que Immobilien Bremen és una de les unitats centrals de compra, té molta influència sobre la resta de departaments de contractació. Aquesta licitació forma part d'un conjunt més ampli de convocatòries que ja incorporen els criteris socials i ecològics. Totes han sorgit com a conseqüència de la reforma de la contractació pública de la ciutat, amb l'acompanyament i el suport del projecte LANDMARK.

Bremen ha incorporat els criteris socials en la licitació de pedra natural, un tipus de producte en què és fàcil que es produeixin vulneracions dels drets laborals, sobretot en la fase d'extracció dels materials.

Graons de pedra natural

Wirtschaftsförderung Bremen és l'òrgan de contractació de projectes de construcció de la ciutat.

Tipus de producte (projecte de construcció): graons (escala) de pedra natural a Verkehrshöfe/Hafenstraße

Durada del contracte: 11/2/2013 – 31/3/2014

Import total: 658.453,94 € (IVA inclòs)

Nom del proveïdor: Bietergemeinschaft Matthäi/HAST – Am Deich 60-62, 28199 Bremen

Procediment de licitació: obert, licitació per a un projecte d'obra

Tipus de contracte: contracte d'obra

Objecte del contracte: escala

Criteris de selecció, clàusules tècniques i criteris d'adjudicació: no vinculades a les convencions fonamentals de l'OIT

Clàusules d'execució del contracte: conformitat amb les vuit convencions fonamentals de l'OIT

Sistemes de certificació o control emprats: Fair Stone, WGDN (Werkgroep Duurzame Natuursteen), Xertifix

Monitoratge del contracte

No s'ha previst portar a terme cap seguiment relacionat amb el compliment de les convencions fonamentals de l'OIT. Bremen es continuarà basant en el segell WGDN i en altres certificats o organitzacions (vegeu paràgraf anterior) en els concursos per tal de garantir que es respecten les normes bàsiques de l'OIT durant l'execució del contracte. Cada òrgan de contractació ha d'assegurar-se que els certificats són vàlids per als productes que són objecte del contracte.

C. RESULTATS I IMPACTE

Les tres empreses que van participar en aquest concurs van presentar l'etiqueta de pedra sostenible Win:Win, i cap d'elles va expressar cap mena de preocupació per no poder complir els requisits de l'OIT.

Wirtschaftsförderung Bremen està planejant incloure les convencions fonamentals de l'OIT com a clàusules d'execució del contracte en totes les futures licitacions de pedra natural. Com a organisme de contractació públic, té l'obligació de complir amb els estàndards socials i ecològics establerts per la Llei sobre salaris garantits i contractació de l'Estat de Bremen i el Reglament sobre les normes fonamentals laborals. El departament de medi ambient (Umweltbetrieb Bremen) es va encarregar d'aplicar aquestes disposicions legals en col·laboració amb el projecte LANDMARK.

El concurs de Bremen que va acabar incorporant els criteris socials s'explica en el quadre següent. En aquest cas, el Departament de Medi Ambient va iniciar el procediment de contractació.

Equips de protecció individual

Umweltbetrieb Bremen és un òrgan de contractació de la ciutat que s'encarrega de comprar automòbils, roba de treball i altres productes.

Nom de l'administració pública: Departament de Medi Ambient (Umweltbetrieb Bremen)

Tipus de producte: equips de protecció individual (roba de treball)

Durada del contracte: 8/8/2012 -31/12/2014

Valor total: 79.140 €

Nom del proveïdor: Krapp

Procediment de licitació: restringit d'àmbit nacional en règim de concurrència competitiva

Tipus de contracte: acord marc

Objecte del contracte: equips de protecció individual (roba de treball)

Criteris de selecció, clàusules tècniques i criteris d'adjudicació: no vinculades a les convencions fonamentals de l'OIT

Clàusules d'execució del contracte: conformitat amb les vuit convencions fonamentals de l'OIT

Sistemes de certificació o control emprats: Fair Wear Foundation, Ethical Trading Initiative, Fair Labour Association, Social Accountability International Standard 8000 (SA 8000)

Monitoratge del contracte

Bremen no preveu fer cap seguiment dels criteris de les normes fonamentals de l'OIT. Per tal de garantir el compliment d'aquests aspectes durant l'execució del contracte, l'Ajuntament treballa amb altres grups d'interès, com ara organitzacions de certificació ambiental i social (vegeu el paràgraf anterior). Cada òrgan de contractació es responsabilitza d'assegurar que cada certificat s'adequa al producte adquirit en virtut del contracte.

C. RESULTATS I IMPACTE

Els dos proveïdors que es van presentar al concurs oferien roba fabricada per Engel. En la documentació, van adjuntar una autodeclaració i un codi de conducta intern signat per aquesta empresa del sector tèxtil que contenia informació sobre la cadena de subministrament. Malgrat que cap dels proveïdors va poder aportar les certificacions recomanades, el fet d'haver de recórrer a una declaració signada va servir per sensibilitzar-los sobre responsabilitat social.

El Departament de Medi Ambient de Bremen té la intenció d'integrar els convenis fonamentals de l'OIT com a clàusules d'execució del contracte en la propera licitació de roba impermeable, tal com estableix la llei de la ciutat. D'aquesta manera, aprofitarà els coneixements adquirits gràcies a la participació en el projecte LANDMARK per tal de continuar aplicant la CPSR en les contractacions del futur.

Pel que fa a l'extensió d'aquesta bona pràctica a altres administracions, Umweltbetrieb Bremen ha treballat estretament amb Immobilien Bremen per compartir informació sobre com integrar els convenis fonamentals de l'OIT com a criteris en la licitació esmentada anteriorment.

D. LLIÇONS APRESES I CONCLUSIONS DE LES EXPERIÈNCIES D'ÈXIT DE BREMEN

A l'hora d'avaluar les ofertes anteriors, era més fàcil basar-se en els sistemes de gestió de qualitat que no pas en les declaracions del licitador. En aquest sentit, Immobilien Bremen assegura que, de cara al futur, intentarà exigir més certificacions de la cadena de custòdia.

Hauria estat millor que els tres departaments de contractació haguessin promogut un diàleg amb els proveïdors abans de convocar la licitació. S'ha de tenir en compte, però, que aquests processos poden ser molt llargs i que només es poden portar a terme en adquisicions de productes i serveis considerats prioritaris.

Fortaleses

- Exigir declaracions de solvència del licitador serveix per garantir el compliment dels convenis fonamentals de l'OIT en tipus de productes que no disposen d'un sistema independent d'acreditar-lo abans de l'adjudicació del contracte .
- Actualment, tenint en compte les normes de contractació pública de la UE, la millor manera d'incorporar els criteris socials és demanar una declaració del licitador com a clàusula addicional del contracte.
- Els sistemes de certificació poden ser la forma més clara i objectiva de mesurar que es compleixen els criteris establerts, ja que la tasca d'avaluar cada tipus de producte correspon a experts en la matèria i no recau sobre l'administració pública.

Debilitats

- Potser el mercat encara no està prou desenvolupat pel que fa a la CPSR.
- Els compradors públics han de ser conscients que no tots els sistemes de certificació són igual d'exigents i tenen diferències a l'hora d'avaluar els criteris socials.
- S'ha de dedicar molt de temps a identificar el certificat idoni per a cada tipus de producte.
- Els sistemes de certificació depenen d'altres organitzacions, i l'administració no pot controlar aquest procés.

Reptes més importants

El primer gran repte és que el mercat conegui els criteris socials i ecològics que ha definit Bremen: d'aquesta manera, els compradors públics podran obtenir els productes que realment estan demanant en cada licitació. Això requereix un procés de comunicació constant amb els possibles proveïdors –establir un diàleg amb el mercat–, que és un dels mecanismes que pretén impulsar el projecte LANDMARK.

En segon lloc, hi ha la qüestió del preu. Alguns productes elaborats amb criteris de responsabilitat social i mediambiental poden ser més cars que els considerats convencionals (per exemple, la indumentària dels hospitals). Per això, Bremen ha de revisar totalment el procediment de licitació amb l'objectiu de trobar mesures d'estalvi econòmic. Algunes opcions són la quantitat de roba o bé comprar productes reutilitzables en lloc de productes d'un sol ús.

Lliçons apreses

Aquesta experiència d'èxit demostra a la resta d'administracions públiques que és possible introduir criteris socials i ecològics en les licitacions. Tant la normativa europea com la legislació federal alemanya i la de Bremen ho avalen.

D'altra banda, val la pena dedicar esforços a fomentar aquest tipus de compra pública, ja que no només té el potencial de millorar les condicions laborals i mediambientals arreu del món, sinó que també permet obtenir productes de gran qualitat.

Exigir productes ecològics i socialment responsables també permet aplicar noves estratègies globals en el camp de la contractació pública. Per exemple, diferents departaments poden treballar conjuntament per analitzar exhaustivament si un producte és realment necessari o si és millor apostar pels materials reutilitzables, la qual cosa té conseqüències positives sobre el procés de contractació, les activitats quotidianes de l'administració i la seva manera d'organitzar-se.

Més informació:

Mobiliari de fusta
Horst Juergen Tietjen (Immobilien Bremen)
adreça electrònica: Horstjuergen.Tietjen@Immobilien.Bremen.de

Equips de protecció individual
Torsten Stratmeyer (Umweltbetrieb Bremen)
adreça electrònica: Torsten.Stratmeyer@ubbremen.de

Pedra natural
Dr.-Ing. Bernd Haustein (WFB Wirtschaftsförderung Bremen)
adreça electrònica: bernd.haustein@wfb-bremen.de

Kirsten Wiese (departament d'Hisenda de l'Estat de Bremen)
adreça electrònica: Kirsten.wiese@finanzen.bremen.de

4 BONES PRÀCTIQUES PER GESTIONAR LA COMPRA PÚBLICA SOCIALMENT RESPONSABLE

Les administracions públiques i els licitadors que vulguin contribuir a millorar les condicions laborals i reduir la pobresa en la cadena de subministrament poden estar interessats a conèixer els sistemes i processos que utilitzen altres entitats. Abans de decidir implantar criteris de responsabilitat social en un procés de licitació, sovint hi ha una tasca prèvia de compromís amb la CPSR que consisteix a establir qui s'encarrega de fer-ne el seguiment i de dissenyar els mecanismes per aplicar-la. Precisament, aquest ha estat un dels aspectes fonamentals del projecte LANDMARK.

Aquest capítol repassa algunes experiències d'èxit d'administracions europees que han establert sistemes, procediments o acords per consolidar el compromís amb les polítiques de CPSR.

EXPERIÈNCIA D'ÈXIT 5: Ajuntament de Barcelona, Diputació de Barcelona i Generalitat de Catalunya

A. INTRODUCCIÓ

El grup de treball de CPSR i els criteris socials en les clàusules d'execució dels contractes

Des del juny de 2012, representants de l'Ajuntament de Barcelona, la Diputació de Barcelona i la Generalitat participen en un grup de treball de CPSR que es reuneix mensualment. L'objectiu és impulsar la introducció de criteris socials en les licitacions que es preveuen de productes tèxtils i material informàtic de les tres administracions, que són les principals compradores del sector públic a Catalunya. La iniciativa va néixer arran d'una proposta de l'Ong SETEM Catalunya.

El grup de treball és un primer espai de trobada perquè les tres administracions intentin aprofitar tot el seu potencial per fomentar la millora dels drets laborals en la cadena de subministrament. Es tracta d'establir normes comunes en totes les licitacions per tal de garantir que les empreses proveïdores respectin els convenis fonamentals de l'OIT en els processos de producció. A llarg termini, tots els ajuntaments catalans podrien incorporar els mateixos criteris.

Una de les primeres tasques del grup de treball va ser analitzar les convocatòries de licitació que estaven previstes per assegurar-se que el compliment dels convenis fonamentals de l'OIT era un dels requisits. L'Ajuntament de Barcelona es va basar en una bona pràctica interna, la introducció de criteris socials en els contractes de roba de treball del Servei Municipal de Parcs i

Jardins el 2006. En aquest cas, l'obligació de respectar les normes bàsiques de l'OIT s'especificava en l'objecte del contracte i en el plec de clàusules tècniques. Pel que fa a la verificació, al principi s'exigia una declaració del licitador, però a partir de 2012 l'única forma d'acreditar que es complien els requisits era presentant una auditoria social externa o adherint-se a la Fair Wear Foundation.

El programa Barcelona Sostenible forma part del grup de treball de CPSR i el seu pla de treball intern vol reproduir aquest model en futures licitacions, començant per Barcelona de Serveis Municipals (BSM).

B. DADES DEL CONCURS

L'any 2012, BSM va publicar la convocatòria de licitació següent:

Tipus de producte: Roba de treball

Durada del contracte: 2012-2015 (amb la possibilitat de prorrogar el contracte tres anys més)

Valor total: 2.511.255,84 € (IVA no inclòs)

Nom del proveïdor: Iturri

Objecte del contracte i clàusules tècniques: el model promogut pel programa Barcelona Sostenible incorporava criteris relatius a les convencions fonamentals de l'OIT en l'objecte del contracte i en les clàusules tècniques, d'una forma similar als concursos convocats per Parcs i Jardins. En canvi, BSM els incorporava en les clàusules d'execució del contracte.

Criteris de selecció i criteris d'adjudicació del contracte: no vinculats a les normes de l'OIT.

Clàusules d'execució del contracte: el respecte de les normes bàsiques laborals que estableix l'OIT s'inclou en les clàusules d'execució del contracte com a clàusula especial. El licitador ha de declarar que compleix les convencions fonamentals de l'OIT relatives a salut i seguretat laboral, la llibertat de sindicació, l'exclusió de treball infantil, i que aplica una política de responsabilitat social que garanteix que respecta les normes de l'OIT.

Per acreditar que es respecten les convencions laborals, es pot presentar una certificació SA8000 al cap d'un any d'haver signat el contracte.

Criteris socials esmentats: les vuit convencions fonamentals de l'OIT.

Monitoratge i verificació

Barcelona va optar per utilitzar la certificació SA8000 com a mitjà de verificació. Durant el primer any del contracte, es preveuen diverses reunions amb el proveïdor per verificar el procés de certificació amb la norma SA8000. El programa Barcelona Sostenible va a treballar amb BSM per donar suport a aquest procés, i després hi haurà avaluacions i reunions anuals.

El contracte es va adjudicar l'any passat, quan l'empresa que va guanyar el concurs (Iturri) encara no tenia la certificació SA8000, perquè encara no era obligatori. Actualment, Iturri ja disposa del segell, i assegura que complir els criteris exigits no li va suposar cap mena de problema, ja que havia començat a treballar per aconseguir la norma SA8000 tres anys abans de la publicació d'aquesta convocatòria de licitació.

Uniformes produïts respectant les convencions fonamentals de l'OIT - Barcelona de Serveis Municipals

C. RESULTATS I IMPACTE

Des de 2006, tots els proveïdors que participen en els concursos convocats per Parcs i Jardins –i actualment també per BSM– han de tenir en compte la qüestió de la CPSR. El programa Barcelona Sostenible de l'Ajuntament disposa d'un pla de treball per garantir que totes les futures convocatòries de licitació de roba inclouen els criteris socials en les condicions del contracte. Aquest procés es complementa amb reunions internes amb els diferents proveïdors d'indumentària laboral amb els quals treballa el consistori.

El grup de treball de CPSR pretén que les tres administracions que hi participen unifiquin els criteris socials i, per tant, tots els proveïdors de roba de treball de Catalunya hauran de complir-los durant els pròxims anys. D'altra banda, l'objectiu és que aquesta unificació incrementi la influència d'aquestes tres entitats sobre el mercat.

Una de les conseqüències de la participació del programa Barcelona Sostenible al grup de treball de CPSR és l'elaboració un pla de treball intern, que estableix la inclusió dels criteris socials en totes les licitacions de roba de treball que convoqui l'Ajuntament. El model de Parcs i Jardins –que incorpora els convenis fonamentals de l'OIT en l'objecte del contracte i en les clàusules tècniques– s'utilitzarà en el futur. El motiu és que es considera que aquest model és més segur i eficaç, ja que requereix que els licitadors demostrin el compliment dels criteris abans de la fase adjudicació del contracte, en un moment en què el comprador públic té molta influència. Per obtenir més informació sobre aquest procediment, es pot consultar la guia El procés de verificació de la responsabilitat social en les cadenes de subministrament.

El grup de treball de CPSR va assolir els seus objectius principals: fomentar l'intercanvi d'experiències entre les tres principals administracions públiques de Catalunya, tot compartint coneixements i aprenent de les bones pràctiques d'altres municipis, i establir unes normes comunes per tal de dinamitzar el mercat.

D. LLIÇONS APRESES I CONCLUSIONS

Fortaleses

- La creació del grup de treball de CPSR promou la millora dels drets laborals en les cadenes de subministrament de les tres administracions públiques catalanes més importants de manera coordinada.
- L'Àrea de Medi Ambient de Barcelona ha elaborat un pla de treball intern per introduir el respecte dels convenis fonamentals de l'OIT en totes les licitacions del sector tèxtil que convoqui el municipi. D'altra banda, es preveu garantir la sostenibilitat de les properes adquisicions de vehicles, fusta i productes electrònics.

Debilitats

- El model de licitació no és òptim perquè els convenis fonamentals de l'OIT s'introdueixen com a clàusules especials. Per tant, es tracta d'un procediment menys complet que el promogut pel programa Barcelona Sostenible.
- No s'ha creat un equip multidisciplinari format per membres de tots els departaments de contractació de l'Ajuntament que s'encarregui de la compra responsable de productes tèxtils. El principal promotor és el programa Barcelona Sostenible, de manera que, actualment, no es considera que la CPSR sigui un objectiu transversal.

Lliçons apreses

Tant l'Ajuntament com SETEM consideren que aquest cas és una experiència d'èxit vinculada al projecte LANDMARK i que la constitució del grup de treball forma part d'un compromís continu amb la CPSR. El pla de treball intern elaborat pel programa Barcelona Sostenible preveu la introducció de criteris socials en les futures licitacions de roba de treball.

Per a Barcelona, el repte més important va consistir a explorar i maximitzar el potencial que tenen aquestes tres administracions si treballen conjuntament. En aquest sentit, el procés de consensuar uns estàndards comuns amb l'objectiu d'influir sobre licitadors i proveïdors va ser complex.

Una altra lliçó important és que, per a les Ong interessades a fomentar els criteris socials, resulta molt útil treballar conjuntament amb personal tècnic de referència de l'administració, entenent que aquest és un pas previ per adoptar un compromís amb les polítiques de CPSR.

L'Ajuntament de Barcelona i SETEM creuen que altres administracions públiques podrien aprendre d'aquest projecte. El grup de treball és l'aprenentatge a través de la col·laboració amb diverses organitzacions de compra pública locals, un model que poden replicar altres administracions de dimensions diferents. Al començament, el grup de treball se centrava en els productes tèxtils, però a finals de 2013 i principis de 2014 va començar a

treballar amb licitacions d'electrònica per intentar promoure el compliment dels convenis fonamentals de l'OIT en les cadenes de subministrament d'aquest sector.

L'Ajuntament i la Generalitat també estan participant en el Grup Assessor d'Electronics Watch, mentre que la Diputació s'està plantejant incorporar-s'hi. El projecte Electronics Watch té l'objectiu d'ajudar les entitats públiques a generar recursos compartits i augmentar la seva capacitat d'influència, controlar el compliment dels drets laborals i introduir millores en les cadenes de subministrament del sector de l'electrònica (vegeu www.electronicswatch.org).

Segons l'Ajuntament, si hagués de repetir el procediment, adaptaria el model de licitació a la convocatòria de Parcs i Jardins, que utilitza l'objecte del contracte i les clàusules tècniques per promoure la CPSR, a diferència del model de BSM, que només es basa en les clàusules d'execució del contracte, ja que té més capacitat d'influència sobre els proveïdors. El personal de contractació, que espera tenir més suport i compromís polític, intentarà promoure l'aplicació del model de Parcs i Jardins en les futures licitacions.

Més informació:

Mar Campanero (programa Ajuntament + Sostenible, Ajuntament de Barcelona)
adreça electrònica: mcampanero@bcn.cat

Bibliografia:

http://www.ajsosteniblebcn.cat/es/programa-a-s_1367

http://www.bsmsa.cat/ca/perfil-del-contractant/en-proces-de-licitacio/index.html

Personal municipal per avaluar el compliment dels criteris

EXPERIÈNCIA D'ÈXIT 6: La creació d'un grup de seguiment per part de l'Ajuntament de Loures

A. INTRODUCCIÓ

L'Ajuntament de Loures entén que la compra pública sostenible equival a tenir en compte els criteris econòmics, mediambientals i socials en totes les fases del procés de licitació. L'augment de productes sostenibles no solament contribueix a minimitzar els impactes ambientals, sinó que també en redueix el cicle de vida (producció, transport, ús i eliminació). No obstant això, aquests efectes positius depenen dels coneixements, la transparència de la cadena de subministrament i l'honestedat dels proveïdors pel que fa als criteris socials.

L'Ajuntament no es volia limitar a fer un codi de conducta, per això va dissenyar i implementar un procés que permetés al personal començar a verificar si els proveïdors compleixen totes les condicions.

B. DETALLS DEL PROCEDIMENT

Per tal de supervisar que els proveïdors compleixen el codi, Loures utilitza un equip multidisciplinari intern. El grup de seguiment del codi de conducta per a proveïdors, creat el novembre de 2013, està format per representants de les quatre àrees tècniques del consistori implicades en la CPSR (vegeu la peça de la dreta).

Àrees municipals representades al grup de seguiment

Àrea de logística: el servei responsable de la contractació que efectua l'Ajuntament.

Equip multidisciplinari de Promoció Econòmica, Turisme i Ocupació: aquesta àrea dóna suport a la creació d'empreses i d'ocupació, atrau inversions i s'encarrega de promoure la responsabilitat social corporativa i la sostenibilitat dins de l'organització.

Àrea de Salut i Seguretat Laboral, i Suport Social: s'encarrega de garantir les bones condicions laborals, la salut i el benestar de tota la plantilla municipal, així com el compliment dels requisits legals i les recomanacions dels organismes internacionals, en particular l'OIT, l'Organització Mundial de la Salut (OMS) i la Unió Europea (UE).

Àrea de Benestar Social i Habitatge: aquest servei garanteix suport tècnic, administratiu i operatiu per tal que l'Ajuntament assoleixi els objectius en els camps de l'acció social, la salut i l'habitatge.

El grup de seguiment ha desenvolupat la **metodologia** següent per verificar el compliment del codi de conducta per part dels proveïdors:

- Aplicació del **codi de conducta del proveïdor** a tots els procediments relacionats amb l'adquisició de productes tèxtils, aliments, projectes de construcció i l'electrònica.
- Demanar a tots els proveïdors que omplin un **qüestionari d'avaluació** després de formalitzar el contracte de subministrament. Aquest document té com a objectiu verificar que els proveïdors respecten la declaració de compromís del municipi de Loures i compleixen els requisits establerts en el codi de conducta, que són les vuit convencions fonamentals de l'OIT, les convencions de l'OIT 26, 131 i 135 (vegeu l'Annexe B), així com la recomanació 143 de l'OIT, els principis de la Declaració Universal dels Drets Humans i la legislació nacional i comunitària. Després de respondre el qüestionari –amb l'ajut d'una guia adjunta–, el grup de seguiment s'encarrega de fer-ne una anàlisi i un informe d'avaluació.
- **Visites a les instal·lacions dels proveïdors per comprovar si compleixen els criteris i demanar-los documentació.** Tots els proveïdors rebran una visita del grup de seguiment que servirà per avaluar si compleixen els criteris i per entrevistar-se amb algun representant. Es podrà sol·licitar informació relativa a les accions socialment responsables que ha dut a terme o no l'empresa. Després, les respostes i l'informe de la visita s'envien al proveïdor amb propostes de millora i altres suggeriments que tenen a veure amb les bones pràctiques en termes més generals.
- Cada cop que es detecti algun indici d'incompliment, s'elaborarà un pla per introduir **accions correctores** conjuntament amb el proveïdor que, d'aquesta manera, s'implicarà més en el procés. L'Ajuntament s'encarregarà de comprovar que les accions previstes al pla s'estan executant realment, o bé pot delegar aquesta funció a un altre òrgan.

Loures va decidir que, per tal que aquest procés s'integrés al municipi, el grup de treball es reuniria cada quinze dies fins al març de 2014.

Seminari sobre Compra Pública Socialment Responsable (Loures) – IMVF

C. RESULTATS I IMPACTE

L'Ajuntament encara no ha aplicat els processos de verificació per als casos descrits. Tanmateix, la intenció és continuar amb les accions previstes; per aquest motiu, qualsevol tipus de verificació seguirà les disposicions que estableix el codi de conducta.

Un equip intern s'encarrega de controlar si el model funciona i quins mecanismes de verificació s'empraran. Les peticions de documentació, les visites i el qüestionari que han de respondre els adjudicataris són algunes de les opcions que s'estan tenint en compte.

S'ha constituït la Xarxa Nacional d'Organitzacions Socialment Responsables, un grup de treball format per diverses entitats públiques del país que té l'objectiu de tractar qüestions de CPSR. Això servirà per aprofundir el

debat sobre la responsabilitat social en les adquisicions i farà que aquestes pràctiques tinguin més incidència sobre el mercat.

D. LLIÇONS APRESES I CONCLUSIONS

Fortaleses

- Gràcies al fet de participar en un diàleg amb el mercat i a la creació d'un grup de seguiment multidisciplinari, Loures ha estat capaç d'implicar els proveïdors. Això ha afavorit un procés continu de comunicació sobre els estàndards socials i les condicions laborals de les cadenes de subministrament d'aquestes empreses, amb el qual estaran més sensibilitzades i tindran més recursos per superar les possibles dificultats que sorgeixin.
- És una forma d'implicar el mercat i promoure el debat, el coneixement i l'aplicació de les estratègies de CPSR.

Debilitats

- Encara hi ha dubtes sobre el tipus de requisits que s'ha d'exigir als proveïdors.
- Si una única administració s'ha d'encarregar de dissenyar els mecanismes de verificació i aplicar-los, el cost i la complexitat del procés es pot disparar.

Lliçons apreses

La difusió de les bones pràctiques és essencial perquè l'administració tingui suport, capacitat de promoure una contractació responsable i pugui exigir més als proveïdors. Gràcies a aquestes accions de comunicació, les empreses haurien d'animar-se a millorar les seves pràctiques. Si això no es produeix, la influència sobre el mercat és molt menor.

Més informació:

Ajuntament de Loures (equip multidisciplinari de l'Àrea de Desenvolupament Econòmic i Promoció de l'Ocupació)
adreça electrònica: atividadeseconomicas@cm-loures.pt

EXPERIÈNCIA D'ÈXIT 7: Oslo lidera la cooperació entre els ajuntaments noruecs per garantir la inclusió de la responsabilitat social en els contractes públics

Acord marc per avaluar els criteris ètics en les cadenes de subministrament dels contractes municipals

A. INTRODUCCIÓ

Moltes institucions públiques apliquen criteris de CPSR o una política de compra sostenible que obliga els proveïdors a respectar les convencions de l'OIT i els drets humans internacionalment reconeguts, però poques tenen la capacitat o l'experiència necessària per controlar si això realment es compleix. Per tal d'intentar resoldre aquesta qüestió, Oslo va iniciar una campanya conjunta entre l'administració i el sector privat amb l'objectiu de millorar les normes ètiques en la contractació pública.

L'Ajuntament va recórrer a serveis de monitoratge externs mitjançant un acord marc sobre la gestió de contractes en les cadenes de subministrament que va signar amb Det Norske Veritas (DNV), MiSa, Deloitte i KPMG. El contracte, que va entrar en vigor a finals de 2013, té una vigència de dos anys amb l'opció de prorrogar-lo dos anys més. El valor total del contracte arriba a un milió de corones noruegues anuals (uns 120.000 euros), quatre milions de corones noruegues (475.000 euros) si es fa efectiva la pròrroga.

Es va convidar a totes les institucions públiques de Noruega a participar en l'acord marc. Es tracta d'una iniciativa que s'inspira en la col·laboració dels municipis suecs que recull la publicació Bones pràctiques en contractació pública responsable del projecte LANDMARK (cas 1). En aquest sentit, Oslo parteix de la filosofia d'aconseguir que el màxim nombre possible d'administracions públiques participin en l'acord marc per tal d'explicitar al mercat que el sector públic ha adquirit un ferm compromís la responsabilitat social. Els resultats de les auditories dutes a terme en virtut del conveni es publicaran aviat al portal de contractació vinculat al web de l'Ajuntament.

El municipi va iniciar aquest projecte en col·laboració amb l'Agència Noruega per la Gestió Pública i el Govern Electrònic (Difi) i el suport financer del Ministeri d'Infància, Igualtat i Inclusió Social (BLD).

Oslo ha establert el requisit que tots els seus proveïdors han de complir els vuit convenis fonamentals de l'OIT relatius a la llibertat de sindicació i al dret de negociació col·lectiva, treball forçós, discriminació i treball infantil, o bé els deu principis generals del Pacte Mundial de l'ONU (Global Compact), que incorpora els drets humans, les normes laborals, el medi ambient i la lluita contra la corrupció. No respectar alguna d'aquestes normes suposa incomplir el contracte.

Monitoratge

Oslo sempre fa una anàlisi dels riscos que poden afectar els nous contractes que té en compte consideracions ambientals i ètiques, entre altres factors. Per la seva banda, Difi ha publicat una relació no exhaustiva de productes d'alt risc que l'Ajuntament fa servir per complementar l'anàlisi de riscos.

Entitat d'obres hidràuliques i clavegueram – Ajuntament d'Oslo

Les empreses contractades per dur a terme el monitoratge per a Oslo efectuen auditories de diverses maneres. D'una banda, els serveis poden incloure assessorament a l'hora de reunir-se amb proveïdors o visitar les seus de les empreses establertes a Noruega. Però també es poden portar a terme inspeccions als centres de producció de proveïdors i subcontractistes ubicats a l'estranger.

El gener de 2014, la ciutat va convocar el primer concurs en virtut de l'acord marc. Concretament, tenia l'objectiu de contractar una consultora que s'encarregués de controlar el compliment dels criteris ètics en la cadena de subministrament del proveïdor de roba de treball de l'Ajuntament. La tasca consisteix a verificar que aquesta empresa respecta els estàndards ètics i que el procés de producció dels béns adquirits no contradiu els drets humans i els convenis fonamentals de l'OIT.

B. DADES DE LA PRIMERA LICITACIÓ

Context de la primera licitació de roba de treball

En virtut de les clàusules d'execució del contracte, el proveïdor té l'obligació de garantir que la seva activitat empresarial i la de tots els subcontractistes vinculats al procés de producció respecta els vuit convenis fonamentals de l'OIT.

El comprador (Oslo) pot demanar al proveïdor que ho acrediti mitjançant els mecanismes següents:

- Una autoavaluació i/o
- Responent a peticions concretes d'informació i/o
- Una inspecció independent de les condicions laborals i/o
- Una certificació, com ara la norma SA8000 o equivalent

En cas que s'hagi detectat qualsevol vulneració dels drets dels treballadors segons el que estableix el contracte, s'ha de corregir en un període de temps estipulat pel comprador, sempre que no sigui injustificablement curt. Les accions correctores s'han de documentar mitjançant un escrit i el comprador les ha d'haver aprovat. Si el proveïdor no és capaç de solucionar una vulneració, es considerarà que haurà incomplert el contracte, per la qual cosa el comprador tindrà dret a rescindir-lo.

El comprador es reserva el dret d'efectuar inspeccions –avisant prèviament o no– a una o més de les empreses que formen part de la cadena de subministrament mentre el contracte estigui en vigor. El proveïdor està obligat a facilitar els noms i les dades de contacte del subcontractista o subcontractistes (aquesta informació és confidencial).

Requisits del servei d'auditoria

Aquest contracte ha de començar tan aviat com sigui possible i haurà de concloure abans de l'1 d'abril de 2014. S'ha de celebrar una reunió de seguiment amb el proveïdor amb el formulari següent. Cada resposta afirmativa ha de justificar-se mitjançant la documentació adequada; altrament, es farà constar clarament que no s'ha aportat informació.

Qüestionari de la reunió de seguiment	**No**	**Si**
El proveïdor presenta una relació de tots els subcontractistes de la cadena de proveïment que intervenen en la producció de la roba de treball?		
Les directrius del proveïdor per a la fabricació socialment responsable són, com a mínim, equivalents als requisits contractuals de l'Ajuntament?		
El proveïdor disposa d'una memòria (2012-2013) sobre les unitats de producció que intervenen en el contracte de roba de treball?		
El proveïdor efectua reunions de seguiment amb els subcontractistes per tal de garantir que compleixen les clàusules del contracte en matèria de producció socialment responsable?		
Hi ha algun informe actualitzat de les inspeccions (2012-2013) dutes a terme a les unitats de producció que participen en el contracte?		
El proveïdor efectua auditories independents dels subcontractistes?		
Alguna de les unitats de producció disposa d'una certificació SA 8000 o equivalent?		
Hi ha alguna altra forma d'acreditar que es compleixen els requisits de producció responsable que estableix el contracte?		
Adreça de la unitat o unitats de producció que fabriquen els béns que estableix l'acord marc de roba de treball:		

Els requisits que es descriuen a continuació són opcionals. Per tant, aquesta part de la proposta s'avaluarà d'acord amb els criteris d'adjudicació del contracte i s'inclourà en la valoració global, tot i que el client és qui decideix si l'opció s'executa o no.

a) Fer una auditoria a la localització que es decideixi de la Xina segons la metodologia SMETA (Sedex Membres Ethical Trade Audits) i presentar un informe (versió SMETA 2).

b) S'haurà de presentar un resum de l'informe en noruec que inclogui totes les mancances que s'hagin detectat. Aquest document tindrà una extensió mínima de deu pàgines de text i taules (format A4), excloent-ne les imatges.

L'Ajuntament està disposat a acceptar les activitats addicionals relacionades amb l'auditoria que pugui proposar la consultora. En aquest cas, les activitats

es pressupostaran a part. Els suggeriments no es valoraran com a criteris d'adjudicació i, per tant, no tenen cap influència en l'elecció final de la consultora.

L'Ajuntament es posarà en contacte amb el proveïdor per assegurar-se que la consultora pot obtenir tota la informació necessària i accedir al centre de producció ubicat a la Xina.

Criteris d'adjudicació

Preu: 60% (l'auditoria SMETA a la Xina es pressuposta a part)

Solvència: 20% (s'ha de presentar un currículum de les persones que efectuaran l'auditoria a Noruega i del responsable de l'encàrrec, acompanyat per un document que acrediti que l'equip que treballarà a la Xina té tots els coneixements necessaris per dur a terme una auditoria SMETA)

Claredat de la proposta: 20% (descripció de com la consultora portarà a terme l'encàrrec)

Materials que s'han de presentar un cop finalitzat el servei

1. Informe definitiu de l'auditoria efectuada a Noruega, amb l'avaluació de la documentació per part de la consultora i la situació del proveïdor en relació amb els requisits de producció socialment responsable que exigeix el contracte.
2. Informe de l'auditoria SMETA efectuada a la Xina.
3. El resum i l'informe han d'explicar les conclusions de l'auditoria SMETA (l'informe definitiu que es publiqui no inclourà cap dada personal).
4. Els materials addicionals són per a ús del client i no es faran públics.

C. RESULTATS I IMPACTE

L'Ajuntament d'Oslo va difondre els avantatges de l'acord marc i com participar-hi mitjançant articles en revistes de contractació pública i en pàgines web. Una de les fites més importants va ser que més de 60 entitats públiques van adherir-se a l'acord, els quals tenen el dret a utilitzar-lo com i quan considerin necessari per controlar el subministrament de productes i serveis considerats d'alt risc. L'elevat nombre d'administracions que van signar el pacte demostra que Noruega té un compromís important amb les cadenes de subministrament socialment responsables i, d'altra banda, és un exemple dels avantatges que pot comportar la cooperació. Mitjançant l'adquisició d'aquest sistema de gestió de contractes, Oslo també envia un clar missatge al mercat perquè sigui conscient que les entitats públiques actuen amb criteris de responsabilitat ètiques i socials. Es calcula que la despesa global de les entitats que van signar l'acord arriba a un milió de corones noruegues anuals (uns 120.000 €).

El nombre d'organitzacions implicades va contribuir a l'èxit d'aquesta iniciativa. L'Ajuntament d'Oslo va ser el responsable d'aplicar el procediment de contractació de l'acord marc, mentre que Difi va aportar la seva experiència i la seva xarxa. Les empreses de Det Norske Veritas (DNV), MiSA, Deloitte i KPMG disposen d'una àmplia experiència internacional en serveis d'auditoria i certificació.

D. LLIÇONS APRESES I CONCLUSIONS

L'acord marc ha demostrat que és una eina eficaç per implantar la responsabilitat social en l'àmbit de la contractació pública a Noruega. Aquest fet demostra el poder de la cooperació i que es poden aconseguir avenços importants si els municipis amb més recursos s'animen a emprendre aquest tipus d'iniciatives, ja que també beneficien les entitats petites, que tenen moltes més limitacions.

El procés de configuració del portal de contractació va ser més lent del que s'havia previst, la qual cosa va provocar endarreriments a l'hora de publicar la primera convocatòria de licitació. Es va considerar que, primer, era important demostrar la funcionalitat d'aquesta eina a tots els participants, i mentrestant es van haver de solucionar alguns problemes tècnics. L'aspecte més destacat del portal és que les entitats públiques que van signar l'acord marc poden consultar els informes de totes les auditories.

L'aportació de recursos per part de molts municipis provoca que el cost de fer un monitoratge dels proveïdors sigui molt més baix que si aquestes entitats l'haguessin de fer pel seu compte. Per la seva banda, els proveïdors també s'estalvien temps i diners, ja que poden accedir a més compradors amb la mateixa informació. Les inspeccions de les fàbriques com a part dels contractes també permet que els ajuntaments centrin l'atenció sobre els proveïdors que no demostren una gestió eficaç dels estàndards socials en la cadena de subministrament. Per últim, el suport econòmic de l'Estat va ser molt important per a la iniciativa i, concretament, per a la creació del portal de contractació.

El fet que Oslo es reservés el dret d'efectuar inspeccions d'una o més empreses que intervenen en la cadena de subministrament dels productes considerats d'alt risc –com la roba de treball del contracte inicial– va ser molt important. Això va facilitar el procés d'auditoria i va ajudar a evitar problemes amb els proveïdors municipals.

L'auditoria de les cadenes de subministrament de vestuari laboral per al personal del municipi encara no s'ha fet, tot i que el resum d'aquesta primera licitació es publicarà al web de l'Ajuntament.

Més informació:

Espen Skistad (cap de contractació, Ajuntament d'Oslo). Tel: +47-23 49 17 38
adreça electrònica: espen.skistad@uke.oslo.kommune.no

Bibliografia:

http://www.sedexglobal.com/ethical-audits/smeta/

http://www.unglobalcompact.org/abouttheGC/TheTenPrinciples/index.html

http://ilo.org/global/standards/introduction-to-international-labour-standards/conventions-and-recommendations/lang--en/index.htm

http://anskaffelser.no/anskaffelser/artikler/use-srpp-criteria-when-procuring-high-risk-products

http://www.procuraplus.org/

5 CONCLUSIONS

Aquestes experiències d'èxit demostren que les administracions públiques de tot Europa estan començant a utilitzar metodologies eficaces per millorar les condicions laborals en les seves cadenes de subministrament. Els grans contractes que aquestes entitats signen amb els proveïdors els atorguen responsabilitat i capacitat de canviar els procediments de contractació i gestió dels contractes amb l'objectiu de garantir el respecte pels drets humans i les normes laborals.

Tots els casos d'aquesta publicació tenen un denominador comú: assumeixen un compromís polític per garantir que les persones que produeixen per a l'administració reben un tracte just. A més, també demostren que les entitats públiques –amb necessitats, experiència i recursos diferents– han estat capaces de desenvolupar estratègies diverses per afrontar aquestes qüestions.

La llista següent resumeix els mètodes que han aplicat les experiències d'èxit:

- Elaborar un codi de conducta, incorporar-lo al procediment de contractació i avaluar-ne el compliment.
- Demanar als licitadors que presentin una proposta explicant els sistemes de monitoratge, verificació i conformitat que preveuen aplicar, i valorar-la.
- Incorporar la responsabilitat social com a requisit en les clàusules del contracte.
- Esmentar el concepte de responsabilitat social en l'objecte del contracte i convertir-la en una especificació tècnica.
- Exigir certificacions o fer preguntes específiques relacionades amb les condicions laborals.
- Compartir despeses entre diferents entitats públiques per contractar serveis de monitoratge.
- Compartir la informació sobre l'avaluació dels proveïdors.
- Establir sistemes de col·laboració entre administracions, com per exemple grups de treball o participar en iniciatives d'abast estatal.

Tots aquests mètodes tenen diferències, però comparteixen algunes característiques.

Definició dels criteris

És molt important que una entitat pública defineixi els criteris socials que formen part de la seva política oficial, i que això es traslladi a les clàusules dels contractes amb l'objectiu de tenir prou força per negociar amb els proveïdors.

Aquestes normes no són les mateixes en tots els sectors productius, igual que els problemes dels treballadors i treballadores. Col·laborar amb associacions especialitzades en compra sostenible i Ong per buscar assessorament és la forma més senzilla d'investigar aquests problemes, ser conscient de què s'ha d'exigir als proveïdors i quines clàusules es poden incorporar als contractes.

Verificació i cooperació

Definir unes normes bàsiques tan sols és un primer pas; les administracions també han de ser capaces de verificar si aquests criteris realment s'estan complint. Les experiències d'èxit d'aquesta publicació demostren que és més fàcil fer-ho en col·laboració amb altres compradors públics, ja sigui a escala local (grup de treball de Barcelona), estatal (serveis compartits de monitoratge d'Oslo) o internacional (participació de Barcelona en el projecte Electronics Watch). Per fer aquesta tasca de verificació del compliment dels criteris es pot intercanviar informació i compartir recursos humans i econòmics, amb la qual cosa les despeses disminueixen.

La majoria d'exemples descrits fa relativament poc que s'estan desenvolupant i aplicant. Per tant, encara falta investigar més quina incidència tindran sobre els proveïdors i les cadenes de subministrament i, en última instància, sobre el personal. Això queda fora de l'abast d'aquest informe. Amb tot, no hi ha dubte que si els poders públics no apliquen mesures per millorar el seu impacte social, els drets humans i les normes laborals es continuaran vulnerant. Les administracions que apareixen en aquesta publicació han dut a terme una tasca útil, ja que han obert uns camins que també poden aprofitar altres entitats.

El projecte LANDMARK, que es va desenvolupar entre l'abril de 2011 i el març de 2014, tenia l'objectiu d'ajudar les administracions europees a esdevenir actors clau a l'hora de fomentar les condicions laborals justes en les cadenes de subministrament global d'alguns productes adquirits.

Si les entitats públiques canvien els seus hàbits de consum, la vida i les condicions laborals dels treballadors i treballadores d'Àsia i algunes parts de l'Àfrica subsahariana millorarà notablement, sobretot en el sector tèxtil, l'alimentació, la construcció i l'electrònica.

Entitats públiques d'arreu d'Europa han ampliat i generalitzat la tasca que van iniciar moltes de les experiències d'èxit que apareixen a l'informe. En aquest sentit, el cas d'Oslo ha servit perquè altres administracions aprofitin els resultats d'aquest projecte per millorar les seves activitats de CPSR, amb la qual cosa els impactes positius es multipliquen. Esperem que altres entitats llegeixin aquesta publicació i s'animin a seguir-ne els exemples.

L'horitzó que planteja la nova directiva sobre contractació pública de la UE

Criteris de selecció: Pel que fa als aspectes qualitatius, els òrgans de contractació podran demanar "una mostra dels sistemes de gestió i supervisió de la cadena de subministrament que l'operador econòmic pot aplicar durant l'execució del contracte", que és probable que sigui útil per verificar les cadenes de subministrament sostenibles.

Clàusules tècniques: L'Article 42 aclareix que poden estar vinculades al procés o mètode específic de producció, o a un procés específic d'una altra fase del seu cicle de vida, sempre que estiguin "vinculades a l'objecte del contracte i siguin proporcionals al seu valor i als seus objectius". D'aquesta manera, la Comissió Europea abandona oficialment la normativa anterior, que defensava que aquest procés havia de "formar part de la substància material" del producte, obra o servei.

Criteris d'adjudicació: Segons l'Article 67, els criteris d'adjudicació poden incloure "característiques socials, ambientals i innovadores, i la comercialització i les seves condicions". És una de les conseqüències del veredicte del Tribunal Europeu de Justícia sobre el "cas del cafè holandès" (C-368/10), per la qual cosa ara els processos de producció sostenible tenen més marge d'aplicació.

Ecoetiquetes: L'article 43 permet que els poders adjudicadors exigeixin etiquetes com a mitjà per demostrar que es compleixen les característiques ambientals i socials que estableixen les especificacions tècniques, els criteris d'adjudicació o les clàusules del contracte. Les ecoetiquetes només es poden utilitzar d'aquesta manera si els seus requisits estan vinculats a l'objecte del contracte i compleixen amb una sèrie de normes relacionades amb l'objectivitat i la transparència. També s'han d'acceptar etiquetes equivalents, però llavors els proveïdors només podran utilitzar altres mitjans adients de prova (per exemple, un expedient tècnic del fabricant) si poden demostrar que no tenien cap possibilitat d'obtenir l'etiqueta en els terminis indicats per raons que no se li poden atribuir.

El consorci LANDMARK espera que el màxim nombre d'administracions locals possible s'animi a utilitzar els mètodes descrits en aquesta publicació. Si voleu compartir les experiències relacionades amb l'aplicació dels sistemes de verificació o obtenir assessorament, podeu escriure'ns a procurement@iclei.org.

ANNEX

ANNEX A

Les vuit convencions fonamentals de l'OIT són:

29 Treball forçós (1930)

87 Llibertat sindical i protecció del dret de sindicació (1948)

98 Dret de sindicació i de negociació col·lectiva (1949)

100 Igualtat de remuneració (1951)

105 Abolició del treball forçós (1957)

111 Discriminació en matèria de treball i ocupació (1958)

138 Edat mínima d'accés al treball (1973)

182 Prohibició de les pitjors formes de treball infantil (1999)

ANNEX B

Altres convencions de l'OIT que esmenta aquesta publicació:

1 Limitació de les hores de treball en la indústria a vuit hores diàries i 48 setmanals (1919)

30 Reglamentació de les hores de treball en el comerç i les oficines (1930)

102 Norma mínima de la Seguretat Social (1952)

115 Protecció dels treballadors contra les radiacions ionitzants (1960)

170 Seguretat en la utilització de productes químics en el treball (1990)

131 Fixació de salaris mínims, amb una referència especial als països en vies de desenvolupament (1970)

155 Seguretat i salut dels treballadors (1981)

135 Protecció i facilitats que s'han d'atorgar als representants dels treballadors a l'empresa (1971)

158 Finalització de la relació laboral per iniciativa de l'ocupador (1982)

169 Pobles indígenes i tribals en països independents (1989)

ANNEX C

Relació de preguntes proposada per l'expedient de licitació de Dataport:

1. On ha estat produït el maquinari que l'oferent està a punt de lliurar?
2. El fabricant va produir el maquinari íntegrament en les seves instal·lacions de producció?
3. En cas contrari, quins eren els proveïdors al llarg de la cadena de subministrament?
4. Com va obtenir informació sobre les condicions laborals de totes les empreses que formen part de la cadena de subministrament?
5. En quina part de la cadena de subministrament del maquinari es van detectar problemes greus amb el compliment de les convencions de l'OIT 1, 30, 87, 98, 29, 102, 105, 100, 111, 115, 158, 169, 170 i 182?
6. Què s'ha fet per solucionar aquests problemes?
7. Quants treballadors van intervenir en la producció dels equips informàtics que s'havien de lliurar? Quants d'aquests treballadors tenien un contracte de treball adequat?
8. La gerència de les empreses que participen en el procés de producció té informació sobre els requisits i l'aplicació de la llibertat de sindicació i el dret de negociació col·lectiva, així com sobre un entorn laboral saludable i segur?
9. Durant el procés de producció, hi ha hagut suport per a la creació de grups que representin els treballadors?
10. En cas que en aquestes empreses no hi hagi cap grup que representi els treballadors, s'ha implantat algun sistema perquè puguin reclamar?

THE LANDMARK PROJECT
MOVING TOWARDS SOCIALLY RESPONSIBLE PROCUREMENT

FOMENTAR CONDICIONS DE TREBALL JUSTES A TOTA LA CADENA DE SUBMINISTRAMENT GLOBAL

El projecte LANDMARK, que es va desenvolupar entre l'abril de 2011 i el març de 2014, tenia l'objectiu d'ajudar les administracions locals europees a esdevenir actors clau a l'hora de fomentar les condicions laborals justes en les cadenes de subministrament global d'alguns productes adquirits.

Si les entitats públiques canvien els seus hàbits de consum, la vida i les condicions laborals dels treballadors i treballadores d'Àsia i algunes parts de l'Àfrica subsahariana millorarà notablement, sobretot en el sector tèxtil, l'alimentació, la construcció i l'electrònica.

LANDMARK és un projecte internacional cofinançat per la Unió Europea (Programa d'agents no estatals i autoritats locals, gestionat per EuropeAid), desenvolupat a partir de l'associació de sis organitzacions europees, entre les quals hi ha ciutats, governs locals i organitzacions especialitzades a escala nacional i internacional.

Informació sobre el projecte:
WWW.LANDMARK-PROJECT.EU

CONTACTE:

ICLEI – Governs locals per la sostenibilitat
Philipp Tepper, coordinador del projecte
Secretaria europea
Leopoldring 3
D-79098 Friburg
Alemanya
Telèfon: +49 761 368 920
Fax: +49 761 368 92 49
Adreça electrònica: procurement@iclei.org

Projecte finançat per la Unió Europea:
Projecte implementat per: